

VAPEN Prickskyttegevär först ut av nya burna vapensystem.

RAPPORT Okunskap och underbemanning bidrog till dödsolycka.

INSÄNT Högt betyg för Försvarsmaktens chefer i årets FM Vind.

nr. 8
2019

OFFICERSTIDNINGEN

För dig som är medlem i Officersförbundet

www.officersforbundet.se

Säkerheten i fokus på Muskö

➔ Med marinstabens flytt till Muskö väcks den gamla anläggningen åter till liv. Men behovet av att uppdatera lokalerna nere i berget är stora och fler säkerhetshöjande åtgärder kommer att genomföras. Marinstabens säkerhetschef, Anders Engkvist, leder arbetet med att öka skyddet av marinbasen.

Fördjupning: Högre ställda övningsmål under försvarsmaktsövning Aurora 20

FORCE PROTECTION IS OUR MISSION.

Rheinmetall Defence är en komplett leverantör och levererar system och kompetens inom områdena:

- Transportfordon
- Bärgningsfordon
- Reparations- och underhållsfordon
- Stridsutrustning
- Artilleri- och granatkastammunition
- Stridsvagnsammunition
- Specialammunition
- Stridsvagnar och stridsfordon
- Indirekta eldsystem
- Ledning och samband
- Simulering och träningsutrustning
- Logistiklösningar

För mer information: www.rheinmetall-defence.com

Förbundsordföranden:

Läs mer!
Förbundsnytt
hittar du på sidorna
44-50.

Våra krav är tydliga

Turerna kring vår försvarsmakts framtida finansiering verkar fortsätta. Den 15 november överlämnade ÖB Försvarsmaktens analys av Försvarsberedningens rapport. Analysen fick omgående kritik. Kritikerna menade att Försvarsmakten tecknat in delar som beredningen inte kommit fram till. Även Officersförbundet (se sid 44) var kritiska, i den mening att Försvarsmakten inte heller denna gång lyft in ekonomiska behov för att justera den militära personalens löner.

En viktig aspekt att ta med sig i detta är dock att Försvarsmaktens analys inte är en färdig plan, det är ett försök att ge svar på en rad mer eller mindre tydliga frågeställningar. Ställer man otydliga frågor kan man inte räkna med glasklara svar. Kanske inte heller exakt de svar man hoppas på. Farhågan är dock stor att detta svar nu kommer att vändas på ett enkelt sätt som ett uppdrag till Försvarsmakten att planera utifrån, och när ska då de överväganden som inte fick plats i svaret, till exempel personalfrågorna, komma in?

OAKTAT HUR FÖRSVARSMAKTEN räknat och vad kritikerna säger verkar det alltså som att turerna kring Försvarsmaktens finansiering fortsätter. Vi får vänta på klarhet kring vad ett kommande försvarsbeslut kommer att innebära. Detta är beklagligt. Försvarsmaktens anställda behöver tydliga besked och Försvarsmakten behöver tydliga planeringsförutsättningar från den politiska nivån. Ytterligare ett underfinansierat försvarsbeslut kommer nog att vara droppen som får missnöjet att rinna över hos många militärt anställda. Som situationen är i dag, med stor personalbrist i ett läge där vi ska växla upp och växa, behöver vi någon form av arbetsro. Vi måste ge yrkesofficerskåren tid och förutsättningar att reproducera sig själv så att vi får in fler kollegor – välutbildade och med rätt kompetens. Men för att behålla dagens yrkesofficerare och vara attraktiv behöver löner och villkor bli avsevärt bättre.

Våra politiker måste också förstå att värnpliktiga inte är lösningen på alla personalproblem. Värnpliktskullarna är viktiga för volymen, och inte minst som rekryteringsbas. Men behovet av kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän kommer att bestå, på vissa håll kanske även öka om vi ska upprätthålla en trovärdig tröskeleffekt och beredskap. Men för att lyckas med det behöver löner och villkor för GSS definitivt bli bättre. Dessutom måste Försvarsmakten och regeringen verkligen överväga att tillsvidareanställa sina gruppbefäl, soldater och sjömän.

DE KRÄNGLIGA FRÅGESTÄLLNINGARNA från politiken inför Försvarsmaktens analys förtar dock inte försvarsmaktsledningens ansvar att påtala vissa grundförutsättningar för att lyckas. Här utgör personalen den utan konkurrens viktigaste komponenten. Man borde alltså med tydlighet ha tagit upp problematiken med att rekrytera och behålla sin personal, och då fått med vikten av att vara en attraktiv arbetsgivare

- inte minst behovet att avdela medel för att kunna lönesätta den militära personalen på ett rimligt sätt.

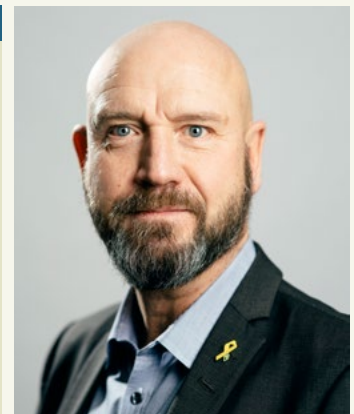
Officersförbundets krav är tydligt – drygt 325 miljoner om året behövs för att justera den militära personalens löner till rimliga nivåer. I sin analys menar vi att Försvarsmakten borde ha påtalat ett sammantaget behov om minst två miljarder för att kunna omhänderta lönestrukturen för den militära personalen. Nästa år går vi in i en ny avtalsrörelse. Då kommer vi att vara lika tydliga. Lönen är måhända inte anledningen till att vi sökte oss till Försvarsmakten. Men den är definitivt en anledning till att många har lämnat.

Slutligen vill jag passa på att önska er alla en riktigt god jul och gott nytt år! ●

Håller du med?

Kommentera ledaren på vår Facebooksida.

Läs även nyhetsartikeln om Försvarsmaktens analys på sid 12 och Officersförbundets uttalande på sid 44.

Stockholm 29 november 2019
Lars Fresker
Förbundsordförande

» VÅRA CHEFER ÄR GENE-
RELLT BRA PÅ ATT SKAPA
FÖRTROENDEBASERADE
RELATIONER, BASERAT PÅ
TILLIT OCH BEMÖTANDE,
VILKET UPPSKATTAS AV
VÅRA MEDARBETARE. DET
ÄR DESSUTOM EN GRUND-
FÖRUTSÄTTNING FÖR ATT
UTÖVA LEDARSKAP I DE
SITUATIONER VI ÖVAR OCH
STÅR BEREDDA INFÖR. «

Ledningsstabens personalavdelning
på Högkvarteret.

32

NYHETER

- 7 | Flera brister bakom döds-
olyckan under Northern Wind
- 8 | Pliktrådet: Vi kan inte fullfölja
vårt uppdrag
- 10 | Personalläget i Försvars-
makten: En officerskår i
obalans
- 11 | Prickskyttegevär först ut av
nya burna vapensystem.

FÖRBANDSBESÖK

- 16 | Marinstaben är på plats
på Muskö

ANALYS

- 30 | Livsmedelsförsörjningen
om kriget kommer

FÖRDJUPNING

- 32 | Fem månader kvar till
försvarsmaktsövning
Aurora 20

8

MEDLEMEN

- 39 | Daniel Jannerstad, chef för
211:e stridsflygdivisionen,
F 21 i Luleå

INSÄNT/DEBATT

- 40 | "Försvarsmaktens chefer
har ett bra ledarskap"

KRÖNIKA

- 42 | Niklas Wiklund, officer
och försvarsskribent

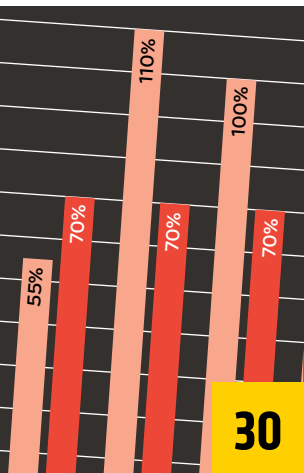
43

16

FÖRBUNDSNYTT

- 44 | Pengar till personalen
saknas – fortfarande
- 48 | Porträttet: Peter Löfvendahl
är Officersförbundets
förbundsdirektör
- 50 | Fråga förbundet:
Hur tecknar jag en
juristförsäkring?

OMSLAGSFOTO:
Tommy Jansson

Äntligen kom den, inkallelseordern

Tidigare i höst var jag inkallad på krigsförbandskurs på mitt gamla regemente. När kallelsen kom i våras blev jag väldigt upprymd och jag gladdes åt att få stifta bekantskap med Försvarsmakten ur en pliktinkallads perspektiv igen.

När jag åter gick genom regementets grindar kändes det också väldigt speciellt. Jag har förvisso varit på besök där ett par gånger sedan muck, men då i mitt arbete som journalist. Denna gång var annorlunda, och jag påmin-des om hur nervös och förväntansfull jag var på inryckningsdagen för tio år sedan.

Jag gjorde värnplikt 2009–2010 och tillhörde således den sista kullen värnpliktiga innan plikten blev vilande. Genom åren har min krigsplaceringsorder kommit med jämna mellanrum, som en regelbunden påminnelse om min tjänstgöring. Inledningsvis kändes tanken på att bli inkallad till repetitionsutbildning väldigt långt borta, men allt eftersom åren har gått, och omvärldsläget och försvarets inriktning förändrats, har det känts allt mer troligt.

Det senaste året har jag också känt en stigande stress över att snart tappa min krigsplacering, eftersom mina tio år sedan det senaste tjänstgöringstillfället närmast sig. Och så kom den så äntligen, inkallelseordern.

Slutligen ett tips i juletider. Årets försvarspolitiska julkalender står flygvapenofficern Carl Bergqvist, mannen bakom den försvars- och säkerhetspolitiska bloggen Wisemans's Wisdoms, för. 2014 hade bloggen en julkalender och i olika delar fram till jul belystes ett eftersatt område inom Försvarsmakten och totalförsvaret. I årets julkalender gör han återbesök för att se vad som har hänt inom respektive område under de här fem åren. Några av luckorna har hittills tagit upp krigssjukvård, flygstridsledning, officersutbildningen och kustrobotsystemet. Missa inte denna julkalender på bloggen Wisemans's Wisdoms. Perfekt julläsning!

»Det senaste året har jag också känt en stigande stress över att snart tappa min krigsplacering.«

Josefine Owetz

JOSEFINE OWETZ
Chefredaktör

REDAKTION OCH KONTAKT

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz
070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren
070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

GRAFISK FORM

Christian Gård och Ali Moosavian
Torino Tidningsform
08-400 201 77
mail@torino.se

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Maria Widehed, Tommy Jansson,
Emil Malmborg, Johan Alp.

NUMMER 8, 2019

Officerstidningen ges ut av Officersförbundet. Åsikter i artiklar är inte uttryck för Officersförbundets policy/uppfattning. För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 6

TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

ANNONSER

Irmér Media AB
08-742 10 08
info@irmermedia.com
Annons bOKas senast en vecka före redaktionellt manusstopp:

Nr 1, 14 januari

Nr 2, 25 februari

TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

INSÄNDARE

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till: info@officersforbundet.se.

VI BEHÖVER BLI FLER

Vi är Totalförsvarets rekryteringsmyndighet. Rätt person, på rätt plats, med rätt ansvar. Vi är myndigheten som ser till att de människor som är bäst lämpade får förtroendet att bidra till trygghet i samhället. Vi på Rekryteringsmyndigheten har lång erfarenhet av att genom tester, undersökningar och bedömningar göra urval för trygghet och säkerhet i det svenska samhället. Vi ansvarar också för att upprätthålla ordning och reda i krigsorganisationen så att alla, i händelse av kris eller krig, ska veta var de ska inställa sig och vad de ska göra.

Inskrivningshandläggare till Stockholm

Rekryteringsmyndigheten är i en fortsatt expansiv fas och vi söker inskrivningshandläggare till vår prövningsenhet i Stockholm. Vid prövningsenheten prövas de som har blivit kallade till mönstring och de som frivilligt ansökt om att pröva till grundutbildning med värnplikt.

Som inskrivningshandläggare är du en del av prövningskedjan och fattar myndighetsbeslut om inskrivning till grundutbildning enligt lagen om totalförsvarsplikt. Det innebär att du träffar unga vuxna som du vägleder i samtal om deras möjlighet att genomföra grundutbildning och utifrån Försvarmaktens utbildningsbehov. Du fattar självständiga beslut om utbildningsplatser och utreder ärenden som rör totalförsvarspliktiga. Du är kontaktperson för en eller flera av de förband som utbildar de soldater och sjömän som du och dina kollegor fattat beslut om.

Du kommer även arbeta med individer som genomför en prövning mot andra uppdrag.

Du arbetar på prövningsenheten i Stockholm men tillhör inskrivningsenheten inom avdelningen för bemanning och beredskap i Karlstad. Vi har en kamratlig känsla och en stor lojalitet med våra medarbetare inom hela myndigheten. Framför oss har vi spännande utmaningar och du kommer att vara en viktig del i vår framtida resa.

Dina meriter och kvalifikationer

Du är utbildad yrkesofficer, specialistofficer eller reservofficer med god, aktuell kunskap om Försvarmaktens arbetsområden och om Försvarmaktens regelverk. Det är meriterande om du utbildat soldater eller arbetat med bemanningsfrågor inom Försvarmakten och har kunskap om olika befattningars arbetsuppgifter.

Dina personliga egenskaper har stor betydelse för oss och för den här uppgiften krävs att du är lyhörd och har lätt för att kommunicera med människor med olika bakgrund, erfarenhet och perspektiv. Du är en lagspelare som trivs med att samarbeta men tar också ansvar för att planera och strukturera eget arbete.

Jämställdhet och mångfald är en tillgång för vår arbetsplats och vi välkomnar därför sökande med olika bakgrunder och erfarenheter. Säkerhetsprövning med registerkontroll enligt säkerhetskyddslagen (2018:585) genomförs innan beslut om anställning fattas. Med anställningen följer också en skyldighet att krigsplaceras.

Om anställningen

Är du officer behåller du din anställning i Försvarmakten under den tid du är anställd i Rekryteringsmyndigheten. Om du nu inte är anställd yrkesofficer, kommer du att erbjudas en anställning tillsvidare som inleds med 6 månaders provanställning.

Läs mer om jobbet och ansök senast **20 januari** på rekryteringsmyndigheten.se/jobb

/AKTUELLT

Har du en nyhet du vill tipsa oss om?

Hör av dig!

Du kan vara anonym.
tips@officerstidningen.se

Medaljeringsceremoni efter insats i Afghanistan

● Afghanistanstyrkan, FS 37, från Livgardet avtackades den 21 november med en medaljceremoni på Kavallerikasern i Stockholm. Styrkan har bestått av 30 per-

soner och majoriteten har varit grupperad på den tyska basen Camp Marmal utanför Mazar-e-Sharif. Den Nato-ledda insatsen Resolute Support Mission, RSM, inleddes vid årsskiftet 2014-15 i samband med att Isaf, Interna-

tional Security Assistance Force, upphörde. I det svenska bidraget ingår bland annat rådgivarteam till de afghanska säkerhetsstyrkorna och stabspersonal till den nationella staben i Afghanistans norra område. //JO

Tester av nytt nordiskt uniformssystem har påbörjats

● Fälttester av ett nytt uniformssystem har inletts på flera förband. Personal på 1 19, Lv 6, Amf 1, F 17, Trängregementet och K 3 kommer under vintern och våren att testa och utvärdera uniformsmodeller från flera leverantörer.

”Ett viktigt krav för projektet är att systemet ska vara anpassat till både män och kvinnor i alla militära uppgifter”, säger Mia Nilsson, projektledare på Försvarets materielverk (FMV) i en artikel på Försvarmaktens webbplats.

Det gemensamma nordiska projektet, som går under namnet Nordic Combat Uniform, startade 2016 och är en del av samarbetet Nordefco. Det är endast ytterplaggens kamouflagemönster som kommer att skilja sig åt mellan länderna.

”Den största fördelen med det nordiska samarbetet är de omfattande testerna som kommer att göras av 480 soldater från fyra länder, från värnpliktiga till medlemmar i specialförbanden”, säger Mia Nilsson.

Teknisk bedömning, sammanvägning av användartester och anbud kommer att ligga till grund för beslutet om vilken leverantör som får uppdraget att leverera det nya uniformssystemet. Beslutet kommer att tas i slutet av 2020 och de första leveranserna till Försvarmakten beräknas ske 2023. Upphandlingen har ett samlat kontraktvärde på 425 miljoner euro. //JO

▲ I undersökningsrapporten om olyckan rekommenderas Försvarmakten att ta fram ett utbildningsmaterial avseende stridsfordons uppträdande.

Foto: Emy Åkerlund/Försvarmakten

UTREDNING

Flera brister bakom dödsolycka

Otillräckliga kunskaper och underbemanning bidrog till dödsolyckan under Northern Wind i mars då en kvinnlig hemvärnssoldat omkom. Det uppger Försvarmakten i sin olycksrapport.

➔ UNDER ÖVNINGEN NORTHERN Wind 19 som hölls i östra Norrbotten omkom en 43-årig signalist från hemvärdet sedan tältet hon låg i blev påkört av ett stridsfordon 90. I början av december kom Försvarmaktens undersökningsrapport (FMUK) om händelsen. Där konstateras att flera brister bidrog till olyckan.

Som direkta orsaker uppges att besättningen i stridsfordonet inte upptäckte spaningsgruppen när de körde in i terrängen och att

spaningsgruppen inte följt regeln om att varna stridsfordon på 50 meters avstånd.

SOM BIDRAGANDE ORSAKER utpekades flera brister, bland annat att spaningsgruppen var underbemannad, otillräckligt utbildad och hade lågt stridsvärde. Övningsledarorganisationen kritiserades för att inte ha haft en samlad lägesbild och att spaningsgruppens låga stridsvärde inte omhändertogs. Det konstateras också att besättningen i fordonet hade ”dåligt viloläge” vid tiden för olyckan men att det inte påverkade händelseförloppet. Inom kort väntas Statens haverikommission publicera sin rapport om olyckan.

//LINDA SUNDGREN

▲ Den finska försvarmakten var först ut att packa upp testuniformerna.

PLIKTRÅDET

»Vi kan inte fullfölja vårt uppdrag«

Plikträdet har återuppstått och ska ansvara för de värnpliktigas medinflytande. Men rådet menar att de saknar förutsättningar för att kunna bedriva sitt arbete. I en skrivelse till försvarsdepartementet skriver de att situationen "hämmar på ett avgörande sätt våra möjligheter att företräda landets värnpliktiga".

➔ I APRIL i år arrangerades för första gången sedan 2010 en värnpliktskongress i Sverige. Vid kongressen lades grunden till pliktpersonalens centrala medinflytandefunktion och fem ledamöter valdes att ingå i Plikträdet.

Ledamöterna företräder alla totalförsvarspiktiga under grundutbildning. I uppdraget ingår att skapa goda utbildningsförhållanden och att ge de värnpliktiga möjlighet att vara med och utveckla Försvarsmaktens verksamhet.

Men sedan bildandet har en stor del av rådets verksamhet

handlat om att etablera en fungerande organisation, snarare än att arbeta för att tillvarata pliktpersonalens rättigheter och intressen. I en skrivelse till Försvarsdepartementet menar Plikträdet att de har bristande förutsättningar för att kunna bedriva sitt arbete. "Situationen och de förutsättningar som följer av nuvarande styrning hämmar på ett avgörande sätt våra möjligheter att företräda landets värnpliktiga och utföra kongressens uppdrag", står att läsa i skrivelsen.

– Vi kände att vi inte fick någon respons när vi uppmärksammade Försvarsmakten på våra behov. Därför beslutade vi oss för att skicka in den här skrivelsen för att underrätta departementet om vår arbetssituation. Eftersom vi har lagt så pass mycket tid på att försöka upprätta ett fungerande kansli har det gått ut över den övriga verksamheten. Vi har behövt stryka flera av punkterna i vår verksamhetsplan för att vi ledamöter ska få en rimlig

arbetsbörda, säger Julia Hjertén, ordförande för Plikträdet.

PLIKTRÅDETS ARBETE REGLERAS i förordningen om medinflytande om totalförsvarspiktiga, som beslutades av regeringen i december 2017. I förordningen står det att de förtroendevalda ska ges förutsättningar att kunna fullfölja sitt uppdrag. Rådet anser att Försvarsmakten brister i samordning vad gäller att se till att det finns förutsättningar för Pliktrådets inrättande.

Som exempel tar de upp att de kansliokaler som de fick tillträde till i september, efter fyra månader i en möteslokal, fortfarande inte har nödvändig utrustning på plats. Kansliet saknar internetåtkomst, permanent möblemanng och kontorsutrustning i form av skrivare, kopiator och frankeringsmaskin.

I dag är ledamöterna hänvisade till Försvarsmaktens HR-centrum på Gärdet om de vill skriva ut något.

– När vi valdes in i Plikträdet var vi införstådda med att det skulle vara stökigt och kaotiskt inledningsvis. Vi visste att vi skulle bli en pilotgrupp på många sätt. Men graden av stökighet hade vi inte kunnat föreställa oss. Att fortfarande behöva sitta med samma grundläggande "mat- och potatisproblem" som vi hade från början, det är frustrerande. Otryggheten i arbetssituationen tär också såklart på oss personligen, säger Julia Hjertén.

Rådet framhåller i skrivelsen att deras verksamhet skiljer sig från hur processer fungerar inom förvaltningsmyndigheter. De behöver flexibilitet vad gäller framförhållning i verk-

» När vi valdes in i Plikträdet var vi införstådda i att det skulle vara stökigt och kaotiskt inledningsvis. «

Foto: Mats Nyström/Försvarsmakten

Julia Hjertén

samhetsplanering och spontanitet i det löpande arbetet. Det kan till exempel handla om uppkomna behov av resor till förband som försvaras av Försvarsmaktens rutiner och handläggningsprocesser.

– Systemet i dag är mer stelbent än vad det var för dåvarande Värnpliktsrådet på grund av bland annat Prio-systemet, men även förvaltningspolitiska åtgärder som har gjorts under de tio år som värnplikten legat vilande. Lösningen var inte optimal för Värnpliktsrådet då heller, men man hade kringgått systemet till del genom åren. Det saknar vi förståelse till ännu, säger Julia Hjertén.

I PLIKTRÅDETS VERKSAMHETSPLAN står att ledamöterna ska besöka samtliga förband med värnpliktsutbildning minst två gånger under året. Det kommer inte rådet att lyckas med, berättar Julia Hjertén.

– Vi hinner inte genomföra den verksamhet vi förutsatt oss vad gäller återbesöken på förbanden. Det är inte bra förstås. Det vi sett

◀ Plikrådets ledamöter Malin Eidmann och Lisa Holmqvist vid ett besök på Norrbottens regemente.

hittills är att det saknas en fungerande medinflytandestruktur på flera förband. Hela medinflytandesystemet är väldigt godtyckligt, och det fungerar olika på förbanden. Mycket är upp till förbandsledningens intresse och förbandschefens goda vilja, säger hon och tillägger:

– Det är nödvändigt för legitimiteten för plikt-systemet med ett fungerande medinflytandesystem, både lokalt och centralt. Därför behöver Plikrådets situation få en lösning snart.

/JOSEFINE OWETZ

FAKTA

Plikrådet

Plikrådets uppgift är att företräda totalförsvarspliktiga under grundutbildning och ansvara för de värnpliktigas medinflytande i Försvarmakten. Medinflytandet regleras i förordningen om medinflytande för totalförsvarspliktiga. Syftet med medinflytande för totalförsvarspliktiga är att skapa goda utbildningsförhållanden, men också att ge dem möjlighet att vara med och utveckla verksamheten. *Källa: Regeringen.*

Flera frågor återstår att lösa ut kring rådets verksamhet

Produktionsledningens utbildningsavdelning på Högkvarteret är Försvarmaktens kontakt mot Plikrådet och den avdelning som stödjer plikrådet i uppbyggnadsfasen. Där är man medvetna om ledamöternas frustration, men menar samtidigt att situationen är väntad.

➔ FÖRORDNINGEN OM MEDINFLYTANDE om totalförsvarspliktiga säger att Plikrådet genom Försvarmaktens försorg ska ha tillgång till kansli och kanslistöd. I november 2018 anställde Högkvarteret en projektledare vars uppdrag var att förbereda inför Plikrådets bildande.

Peter Nilsson

– Av olika anledningar kom den tjänsten på plats för sent. Vi har därför hela tiden varit medvetna om att det fanns vissa osäkerheter i samband med inrättande av Plikrådet och det är förväntat att det uppstår en del problem att lösa ut, säger Peter Nilsson, ställföreträdande chef på Prod utb.

Redan innan Plikrådets skrivelse till försvarsdepartementet har det upprättats en åtgärdsplan mellan rådet och Försvarmakten.

– Just nu arbetar vi med att lösa frågan med internetabonnemang och en särskild serverlösning. Men eftersom mycket av deras utrustning ligger utanför ordinarie rutin för inköp har vi varit tvungna att skapa nya avtal för anskaffning. Plikrådet har inom ramen för sitt behov av oberoende och självständighet begärt utrustning och systemlösningar som inte finns i Försvarmaktens ordinarie sortiment, vilket har lett till långa leveranstider, säger Peter Nilsson.

Han förklarar att det fortfarande återstår flera frågor att hantera vad gäller formerna för Plikrådets verksamhet, och att både Prod utb och Ledningsstabens juridiska avdelning är inkopplade för att reda ut detta. Det gäller bland annat hur vissa beskrivningar i förordningen ska tolkas och eventuella behov av förslag på författningsändringar.

– När man gjorde utredningen om medinflytande för totalförsvarspliktiga så skulle man ha önskat att man hade fördjupat vad det här får konsekvenser rent praktiskt och juridiskt. Nu ligger det på Försvarmakten att reda ut allt det här och få klarhet i vad som gäller för de olika frågorna som rör Plikrådet, säger han.

– När man gjorde utredningen om medinflytande för totalförsvarspliktiga så skulle man ha önskat att man hade fördjupat vad det här får konsekvenser rent praktiskt och juridiskt. Nu ligger det på Försvarmakten att reda ut allt det här och få klarhet i vad som gäller för de olika frågorna som rör Plikrådet, säger han.

Plikrådet menar att rådande situation hämmar deras möjligheter att företräda landets värnpliktiga, vad tänker du om det?

– Det är naturligtvis olyckligt och det är bara att beklaga att de uppfattar situationen som de gör. Det har gått ut en order till förbanden om att de ska vara beredda att ta emot rådets ledamöter på besöksresor, så dessa besök uppfattar jag är en verksamhet som fungerar. Avseende andra saker går det långsammare. Jag förstår deras frustration, de har hög ambition och vill komma igång, det är positivt, men har kanske inte erfarenhet hur lång tid det tar att bygga upp ny verksamhet, säger han och tillägger:

– Man får ha förståelse för att saker tar tid när man startar upp en sådan här verksamhet igen, särskilt när behoven i flera fall är helt utanför Försvarmaktens standardiserade utrustning, Jag hoppas att vi i närtid kan lösa de flesta av dessa problemen och att Plikrådet kan fokusera på sin kärnverksamhet. **/JO**

◀ Det behövs nästan dubbelt så många specialofficerare i Försvarsmakten jämfört med dagens antal, enligt Lennart Ek vid ledningsstabens personalplaneringsavdelning.

PERSONALFÖRSÖRJNING

Högkvarteret: Officerskåren är i obalans

För många officerare och för få specialofficerare. Så sammanfattar Lennart Ek vid Högkvarterets ledningsstab personalläget i myndigheten. Det kommer att dröja fram till 2030 innan officerskåren är i balans.

Lennart Ek

Det behöver också vara balans mellan officerare och specialofficerare. I dag finns det cirka 6 000 officerare i Försvarsmakten och 3 000 specialofficerare, men utifrån antalet yrkesofficersbefattningar är det faktiska behovet 3 900 officerare och 5 850 specialister.

– Vi har fortfarande ett stort antal officerare med sitt ursprung i enbefälssystemet. Många av dessa tjänstgör i dag på specialofficersbefattningar fast de egentligen kanske vill ha och är lämpade för en utveckling som officerare. Å andra sidan är det naturligtvis ett antal av dessa som är lämpade för en fortsatt utveckling som specialofficer, säger Lennart Ek.

FÖR ATT PERSONALFÖRSÖRJNINGSPLANEN ska hålla behöver såväl specialofficersutbildningen som officersprogrammet fylla sina utbildningsplatser. I nuläget finns det 385 platser på specialofficersutbildningen och 250 på officersprogrammet.

– Sedan får vi förstås se hur behovet av yrkesofficerare påverkas av kommande försvarsbeslut. Som det ser ut nu handlar det framför allt om att bygga ut värnplikten vilket kan innebära ett ökat behov av specialofficerare eftersom det framför allt är de som sköter utbildningen av soldaterna, säger Lennart Ek.

/LINDA SUNDGREN

ENLIGT FÖRSVARSMAKTENS BERÄKNINGAR har myndigheten i dagsläget ett behov av 9 750 yrkesofficerare medan det faktiska antalet vid årsskiftet förväntas vara 9 100. Det innebär ett underskott på 650 yrkesofficerare varav ett hundratal handlar om tjänster i andra myndigheter, utanför Försvarsmakten. Lennart Ek tjänstgör vid ledningsstabens personalplaneringsavdelning på Högkvarteret. Han påtalar att underskottet av officerare är betungande på sina håll inom organisationen och att vissa förband är hårdare drabbade än andra. Dessutom väntar stora

» Vi räknar med att öka med ungefär 100 yrkesofficerare per år fram till 2025. «

pensionsavgångar de kommande åren. Men förutsatt att officersutbildningarna fyller sina tilldelade platser kommer underskottet att stadiigt minska. Senast år 2030 bör officerskårens storlek vara i fas med behovet, säger Lennart Ek.

– Vi räknar med att öka med ungefär 100 yrkesofficerare per år fram till 2025. Sedan stannar tillväxten förmodligen av under några år på grund av pensionsavgångar, framför allt mellan 2026 till 2029, för att sedan öka igen.

Enligt Lennart Ek handlar det dock inte bara om att ha ett visst antal yrkesofficerare.

Skarpskjutning med sjömålsrobot 17 på västkusten

● I november genomförde amfibiekåren de första skarpskjutningarna med sjömålsrobot 17 på 15 år i Göteborgs skärgård. Enligt uppgift på Försvarmaktens hemsida ska övningarna inkludera både strid mot undervattensmål och mot mål på ytan. Arbetet

med att återinföra sjömålsrobot 17 i Västsverige är en del i att öka Försvarmaktens förmåga att lösa sina uppgifter här och nu med tilldelad materiel. /LS

Bästa kokken på Fjärde sjöstridsflottiljen korad

● Patrik Livchitz, kok på HMS Modig, tog hem segern när Fjärde

sjöstridsflottiljen arrangerade en intern Kockarnas kamp på Skeppsbrokajen i Stockholm i slutet av oktober. Motiveringen löd: Med ett lugnt köksarbete som var metodiskt och effektivt rådde harmoni i skeppsköket. Wallenbergaren hade bra konsis-

tens, krispig yta, bra smak av brynt smör, bra sälta och luftigt puré. Förrätten var kreativ, krispig och smakrik samt vacker med bra färger.

Fem kokkar deltog i tävlingen. Juryn bestod av bland andra amiral Ewa Skoog Haslum och kändiskocken Johan Jureskog. /LS

VAPENSYSTEM

Nytt prickskyttesystem planerat till 2025

Målsättning för ett nytt prickskyttesystem överlämnas till Försvarets materielverk nästa år med planerad leverans till Försvarmakten 2025. Troligtvis kommer en ny automatkarbin året efter.

➔ **PROCESSEN ATT TA** fram nya burna vapensystem påbörjades 2012. Enligt den ursprungliga planen skulle ett nytt eldhandvapen börja införas i Försvarmakten redan i år, men ändrade förutsättningar och ett ekonomiskt ansträngt läge tvingade fram en reviderad tidsplan med leveransår 2025. Först ut blir ett nytt prickskyttesystem med ett 8,6 millimeters prickskyttegevär, enligt Urban Lindfors som är materielområdesansvarig på arméstaben i Enköping. Målsättningen för systemet lämnas över till Försvarets materielverk, FMV, i februari, men innan upphandlingen kan påbörjas måste anskaffningen först godkännas av regeringen.

– Den här arbetsgången med beslutsgrindar är ny, men har tillkommit för att regeringen vill ha bättre

kontroll över försvarets ekonomi, säger Urban Lindfors. När regeringen fattar sitt beslut vet vi inte.

EFTER ATT MÅLSÄTTNINGEN för ett nytt prickskyttesystem har överlämnats till FMV, inleds skrivandet av målsättningen för övriga burna vapensystem. Nästa vapen att anskaffas är ett nytt automatkarbinsystem.

– Jag räknar med att det ska börja levereras till Försvarmakten under 2026, säger Urban Lindfors.

/LINDA SUNDGREN

▲ Flera av Försvarmaktens gamla vapensystem ska bytas ut. I första skedet handlar det om ett nytt prickskyttesystem.

Så många år har Försvarmakten bidragit med kvalitativa underrättelseförband till FN-insatsen Minusma i Mali. Vid en ceremoni den första advent lämnade Mali 10 över befälet till Mali 11, och samtidigt upphörde den svenska styrkan med att upprätthålla inhämtning- och underrättelseförmåga i landet. Uppgiften för Mali 11 är att omstrukturera Camp Nobel och möjliggöra ett fortsatt svensk truppbidrag i Mali.

Ny generaldirektör för FRA

● Regeringen beslutade den 28 november att anställa ambassadör Björn Lyrvall som generaldirektör och chef för Försvarets radioanstalt (FRA). Björn Lyrvall är sedan 2017 Sveriges ambassadör för arktiska frågor samt Senior Arctic Official i Arktiska rådet. Han har tidigare bland annat arbetat som ambassadör i Washington och på EU-representationen i Bryssel samt varit utrikesråd för politiska frågor vid utrikesdepartementet. Björn Lyrvall tillträder den 10 januari 2020, skriver regeringen i ett pressmeddelande. /JO

»SVERIGE HAR UNDER 2019 TILLSAMMANS MED VÅRA NORDISKA GRANNAR LAGT GRUNDEN FÖR NÄRMARE DIALOG I HÄNDELSE AV EN ALLVARLIG KRIS ELLER KONFLIKT I NÄROMRÅDET. VI HAR FÖRSTÄRKT FÖRMÅGAN ATT NÅ EN GEMENSAM BILD AV SÄKERHETS-LÄGET UNDER KRIS.«

Det sa försvarsminister Peter Hultqvist i samband med att det svenska ordförandeskapet i det nordiska försvarssamarbetet Nordefco sammanfattades när de nordiska försvarsministrarna möttes den 19 november i Stockholm.

Foto: David Carr

»DEN STORA KONSEKVENSEN AV ATT VARA OFÖRBEDD FÖR VINTERMILJÖN ÄR ATT FÖRBANDET INTE UPPNÅR ÖVNINGENS MÅLSÄTTNINGAR. ISTÄLLET HAR MAN FULLT UPP MED ATT ÖVERLEVA OCH HANTERA VINTERNS FRIKTIONER.«

Det säger major Jesper Kallin, kurschef på Försvarmaktens vinterenhet, i en artikel på Försvarmaktens webbplats, apropå att övningar i subarktiskt klimat ställer stora krav på kunskap och planering. Om inte detta görs riskerar vintern att bli övningens stora fiende, berättar han.

Flygförbud för skolflygplanet SK 60

● Den 13 november beslutades om omedelbart flygförbud för samtliga av flygvapnets SK 60-flygplan. I samband med inspektioner i den pågående gångtidförlängningen har brister upptäckts i flygplanens dragbultar till bakkroppen. "Felet är allvarligt och äventyrar flygsäkerheten. Ett brott på någon av de två övre dragbultarna bedöms som katastrofalt och skulle försvaga konstruktionen vilket sannolikt skulle leda till haveri", skriver Högkvarteret i en notis på Försvarmaktens webbplats.

Beslutet om flygförbud kommer att kvarstå till dess att felet är åtgärdat. Enligt prognosen kommer det arbetet att påbörjas under vecka 50. //0

EKONOMI

Försvaret stärks långsammare än planerat

Sveriges försvar kommer att stärkas, men i långsammare takt än vad Förvarsberedningen tänkt. Det var budskapet när Försvarmakten lämnade in sin analys av kringgenomförbarheten i beredningens rapporter till regeringen.

➔ **FÖRSVARMAKTEN HAR HAFT** i uppdrag att analysera hur förslagen i försvarsberedningens rapporter "Värnkraft" och "Motståndskraft" kan genomföras. Den 15 november redovisade Försvarmakten sin analys som utgör FM:s underlag inför regeringens försvarspolitiska proposition 2021 till 2025.

– Försvarmaktens samlade bedömning är

att de åtgärder som föreslås kommer att innebära betydande steg mot ett starkare försvar. Den militära förmågan ökar till 2025. Det gäller samtliga försvarsgrenar och stridskrafter, sa överbefälhavare Micael Bydén på presskonferensen där underlaget presenterades.

Försvarmaktens förslår bland annat förstärkningar inom lednings- och logistikfunktioner

Nytt UAV-avtal ska spara 20 miljoner

● FMV har tecknat nytt avtal för det obemannade flygsystemet Örnen som kommer att minska kostnaderna för underhåll och uppgraderingar med 20 miljoner per år, skriver Försvarets materielverk (FMV) i en artikel.

Inför att UAV 03 Örnen nu ska börja

användas i Sverige har FMV uppgraderat systemet med ny mjukvara och ett nytt vidmakthållandeavtal direkt med tillverkaren. FMV kommer även att hålla i de modifieringar som behöver göras.

"Det nya avtalet bygger på att förbandet gör en hel del underhåll själva. Konkret innebär det att de felsöker, byter komponenter

och skickar dem till tillverkaren för reparation", säger Joakim Karlsson, produktledare på FMV i artikeln.

UAV 03 har sin tillhörighet vid 32:a underrättelsebataljonen vid Livregementets husarer, K 3. Örnen gjorde de första spaningsflygningarna i Afghanistan 2011 för att sedan följa med svenska förband till FN-insatsen i Mali. //0

Foto: Anders Wiklund/TT

Överbefälhavare Micael Bydén och Försvarsmaktens generaldirektör Peter Sandwall på presskonferensen där underlaget presenterades.

nerna samt underrättelse- och säkerhetstjänst, för att öka krigsförbandens förmåga att lösa sina uppgifter

FÖRSVARSMAKTEN FÖRESLÅR OCKSÅ, i linje med försvarsberedningens förslag, etablering av två nya regementen och en flygflottilj på orter där FM redan har verksamhet: K 4 i Arvidsjaur, Amf 4 i Göteborg och F 16 i Uppsala. För att kunna bygga upp arméns tredje mekaniserade brigad föreslås att den befintliga verksamheten utökas i Boden, Skövde och Revingehed utanför Lund.

– Vi har reserverat ekonomi för att snarast efter 2025 kunna etablera ytterligare ett regemente, sa Bydén.

Försvarsmakten räknar med att antalet befattningar i krigsorganisationen kommer att kunna växa från dagens cirka 55 000 till 70 000 år 2025. År 2030 ska krigsorganisationen omfatta 100 000 personer. Att få den nya krigsorganisationen på plats kommer dock, enligt

analysen, att ta längre tid än vad försvarsberedningen räknat med. Försvarsberedningen bedömde att den nya krigsorganisationen skulle vara färdig i slutet av 2020-talet, men enligt Försvarsmakten räcker inte pengarna för att rusta upp i den takten.

– Försvarsberedningen förslår i den totala omfattningen under tioårsperioden är 55 miljarder större än det ekonomiska utrymmet för att genomföra de reformerna, sa Peter Sandwall, Försvarsmaktens generaldirektör.

ANLEDNINGEN TILL ATT Försvarsmakten delvis gör en annan bedömning än försvarsberedningen beror, enligt Peter Sandwall, på hur man har räknat på tillskottens värdesäkring.

– Beredningen har utgått från att tillskotten är värdesäkrade och att de räknas upp när de väl tillförs statsbudgeten. I budgetpropositionen för 2020 som regeringen presenterade i höstas indikerar regeringen att de beloppen inte är värdesäkrade utan räknas in med nominella belopp. Det här är en fråga som blivit belyst tidigare, sa han.

Därtill menar Försvarsmakten att delar av de ekonomiska tillskotten redan är in-tecknade för att genomföra innevarande försvarsbeslut.

– Vi uppfattar att skillnaden utgår från att försvarsberedningen har räknat in en del av de tillskott som redan är beslutade. De har man räknat in för att finansiera en del av de förslag som ligger i beredningens betänkande, sa Peter Sandwall.

FÖRSVARSMAKTEN FÖRESLÅR därför att delar av beredningens

förslag förskjuts eller reduceras. Exempel på satsningar som Försvarsmakten vill senarelägga eller minska är skapandet av den reducerade motoriserade brigaden i Kungsängen som skjuts fram till efter 2025. Förmågan att försvara Gotland förstärks under perioden, men inte till den nivå som beskrivs i Värnkraft. Inte heller anskaffningen av nya brigadartilleripjäser finns med i Försvarsmaktens plan. För flygvapnets del uppnås inte den ökade ledningsförmågan som beskrivs i försvarsberedningens rapport fram till 2030, vilket resulterar i bland annat fortsatta begränsningar

avseende kommunikation och information. ”Det är nödvändigt att under 2021–2030 prioritera bort eller minska ambitionen i den verksamhet som försvarsberedningen föreslår, med omkring 60 miljarder kronor. Det krävs för att åstadkomma ett genomförbart försvarsbeslut”, skriver Ekonomistyrningsverket, som stöttat Försvarsmakten och Försvarets materielverk i deras i deras analys, i ett pressmeddelande.

/JOSEFINE OWETZ

FAKTA

Exempel på Försvarsmaktens förslag för försvarsgrenarna 2021–2015:

Armén: Utveckling av en tredje brigad påbörjas.

Utveckling av ytterligare en Norrlandsjägarbataljon.

Modifiering av stridsvagn 122 och stridsfordon 90.

Marinen: Fem korvetter modifieras och beväpnas med luftvärnsrobotsystem. En amfibiebataljon på Västkusten. Stridsbåtar byts ut.

Flygvapnet: Sex stridsflygdivisioner bibehålls. Nytt skolflygsystem. Gamla JAS 39 C/D vidmakthålls.

Källa: Försvarsmakten

41700

Så många kvadratmeter stor kommer P7:s nya utbildningshall att bli. Sommaren 2021 är planen att den ska stå klar och då kommer Södra skånska regementet att kunna utbilda besättningar till 20 stridsvagnar eller 30 stridsfordon under samma tak, skriver förbandet i sociala medier. Det är den största infrastruktursatsningen för Försvarsmakten i Skåne sedan 1980-talet.

◀ Flera avsteg från gällande materieförsörjningsstrategi har genomförts. Bland annat har nya Jas-plan beställts.

MATERIELFÖRSÖRJNING

Planen för materiel behöver uppdateras

Försvarsmaktens kursändring från insatsförsvaret till nationellt försvar är genomförd, men materieförsörjningsstrategin har inte hängtt med i omställningen. Det visar en rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI.

➔ **MATERIELFÖRSÖRJNINGSTRATEGIN** har till uppgift att staka ut vägen för försörjning av materiel i Försvarsmakten, men gällande materieförsörjningsstrategi har inte hängtt med i utvecklingen.

Den fastställdes 2007, i en tid då det nationella försvaret hade skrotats, de sista värnplitskullarna utbildades och fokus låg på förband insatta i utlandet. På uppdrag av

Försvarsmakten har FOI granskat försvarets materieförsörjningsstrategi och hur väl den överensstämmer med dagens militära behov. I rapporten, som kom i slutet av oktober, kon-

» **Avsikten med en strategi är att man ska ha tänkt till kring olika situationer innan de uppstår.** ◀

stateras att strategin är behäftad med flera brister och behöver arbetas om för att matcha rådande inriktning. Analytiker Peter Bäckström var med och gjorde studien.

– Vår främsta kritik mot strategin är att den inte talar om hur man ska bygga en trygg och robust materieförsörjning som även fungerar i händelse av krig, säger han.

ATT STRATEGIN INTE reviderats har lett till ett glapp mellan teori och praktik i materieförsörjningen. Den fredsrationella materieförsörjning som strategin beskriver, där långa och

Peter Bäckström

kostsamma utvecklingsprojekt i det längsta ska undvikas till fördel för sådant som redan finns tillgängligt på marknaden, följs inte fullt ut och fokus ligger inte längre på behoven vid internationella insatser. Nya ubåtar och

Jas-plan har beställts och den materiel och de vapensystem som köps in i dag behöver i större utsträckning vara anpassade efter skyddet av Sverige snarare än behoven i insatsområden.

– Att göra avsteg från strategin har varit nödvändigt, men det är inte bra att ha strategier och policys som inte följs. Avsikten med en strategi är att man ska ha tänkt till kring olika situationer innan de uppstår så att man får vägledning inför framtiden, säger Peter Bäckström.

Han menar att materieförsörjningsstrategin framför allt behöver omhändertaga två frågor. Dels hur prioriteringar ska göras vid anskaffning av den typ av materiel som Försvarsmakten behöver. Dels tala om hur försörjningen av materiel ska tillgodose även i orostider.

– Materieförsörjning till internationella insatser sker när det är fred i Sverige och produktion och distribution fungerar. Att materieförsörja på hemmaplan när det är krig i vårt närområde ställer andra krav på att skapa trygga och robusta system, säger Peter Bäckström.

/LINDA SUNDGREN

Jolex

– for all your
EMC, Thermal &
Sealing Solutions

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

Besserwisser!

Eller kompetent...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler kompetenta kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso
Man in the loop solutions

Milso AB | 08 - 672 07 80 | info@milso.se | www.milso.se

CLP

SYSTEM AB

VAPENVÅRD

 BREAK FREE®

RENGÖR

SMÖRJER

SKYDDAR

At your service!

CLP System AB
Ritarslingan 5
S-187 66 Täby

Telefon: 08 - 732 44 05
E-mail: info@clp.se
Internet: www.clp.se

Förbandsbesök: Marinstaben

TEXT: Linda Sundgren
FOTO: Tommy Jansson

VILL IN I BERGET

Bildandet av marinstaben skulle ge ökad tydlighet, effektivare ärendehantering och mer ansvar till marinchefen. Snart har ett år passerat sedan förbundet bildades, men man är fortfarande i en uppstartsfas. Mycket arbete återstår och flytten ner i Musköberget kan ske tidigast 2021.

T

JENS NYKVIST
MARINEN
MARINCHEF

M

edan vi väntar på att bli insläppta genom grindarna till marinbasen på Muskö i Hanninge Garnison söder om Stockholm, passeras vi av flera civila lastbilar med

goods och minibussar med arbetare som kör in på området. Muskö har förvandlats från en marginaliserad anläggning med ett hundratal tjänstgörande till hemvist för den nyinrättade marinstaben och arbetet med att väcka liv i den gamla anläggningen är i full gång. Ovan jord färdigställs konstruktioner för marinstabens enheter för stöd- och vidmakthållande som snart ska flytta hit från Berga och på gaveln till den rödmålade stabsbyggnaden snickras en altan. Men det är nere i berget som det mesta av byggarbetet äger rum med att färdigställa förbandets permanenta lokaler.

– Min målbild är att vi ska flytta ner i berget 2021, säger marinchef Jens Nykvist när vi sitter och pratar i ett konferensrum i de tillfälliga lokaler som staben

är placerad i.

– Kontor finns redan där nere, men vi håller på att uppdatera dem till 2019 års standard.

De nya försvarsgrensstaberna inom marinen, flyget och armén bildades den 1 januari i år, men marinstaben var den sista av de tre att lämna huvudstaden och inrättades på Muskö först i juni. Fördröjningen berodde på att även de tillfälliga lokalerna behövde uppdateras och anpassas till

FAKTA

Marinstaben

Den gamla marinstaben upplöstes den 30 juni 1994. I dess ställe bildades marinledningen som en del i det nyinrättade Högkvarteret. I februari 2018 föreslog Försvarsmakten att nya försvarsgrensstaberna skulle bildas och utlokaliseras till tre olika platser i Stockholms närhet: flygvapnet till Uppsala, armén till Enköping och marinen till Muskö. Försvarsgrensstaberna inrättades den 1 januari i år. Invigningen av marinstaben på Muskö skedde den 30 september i år, på dagen 50 år efter den ursprungliga öppningsceremonin.

▲ Tidigast 2021 kan marinstaben flytta ner i berget.

» **VI VILL NER I BERGET, DET ÄR EN ROBUSTHETSFRÅGA. ATT DET INTE FINNS NÅGRA FÖNSTER DÄR NERE VÄNJR MAN SIG VID.**

Jens Nykvist, marinchef

dagens behov efter att ha stått tomma i över ett decennium. Det 50-tal individer från marinstaben som i första skedet följde med i flytten till Muskö är placerade i träbyggnader på marknivå, men så snart kontoren nere i berget är färdigställda kommer man att omgruppera. Ovanför huvudentrén ner till berget lyser det gulmålade vapnet mot den grå graniten. Vapnet hade plockats ner och ställts undan i ett förråd, men har i och med marinstabens etablering på ön putsats upp och hängts tillbaka på sin ursprungliga plats.

– Vi vill ner i berget, det är en robusthetsfråga. Att det inte finns några fönster där nere vänjer man sig vid. Det vet jag som jobbat på ubåt i flera år, säger Jens Nykvist.

MARINSTABEN BILDADES GENOM en sammanslagning av Produktionsledningens marinavdelning, Prod marin, och marintaktisk stab. Vissa kompletterande delar från Försvarmakten och Försvarets materielverk, som teknikkontor, vidmakthållandet och operationsledningscentral ingår också. Men ännu är inte alla enheter plats på Muskö och ytterligare funktioner ska tillföras, såväl från Högkvarteret som från Berga. Till årsskiftet är det meningen att logistikenheten ska flytta hit och när det finns lämpliga lokaler kommer också operationsledningscentralen att ansluta. Men Jens Nykvist hade gärna sett att ännu fler av Försvarmaktens funktioner placerades här ute.

– Fördelen om vi blir fler är att vi får bättre öppettider på expeditionen, tätare bussturer och ett större kundunderlag i lunchrestaurangen. Och plats har vi ju. Jag vet att det pågår diskussioner om att flytta hit fler enheter men inte vilka det handlar om.

Initiativet till försvarsgrensstaberna togs av Försvarmakten, men

▲ Marinchef Jens Nykvist och marinens förvaltare, Anders Wiberg, har byggt upp ett nära samarbete.

det formella beslutet fattades av riksdagen förra året. I budgetunderlaget för 2019 beskrivs hur återinrättandet av försvarsgrensstaberna (de gamla avvecklades 1994) ska leda till ökad robusthet, större geografisk spridning och tydlighet och effektivitet i det dagliga arbetet. Enligt Jens Nykvist har marinstaben kommit en bit på vägen mot de målen. Flytten av de marina enheterna till

► Vapnet som är placerat ovanför huvudentrén ner till Musköberget har under flera år varit undanstoppat i ett förråd. Nu har det återfått sin forna glans och hängts tillbaka.

→ Muskö är genomförd, i alla fall till del, mer ansvar flyttas över till marinchefen och man verkar för att förbättra samarbetet med förbanden och förklara den nya arbetsordningen.

– Vi har inte nått hela vägen fram, men vi går i rätt riktning. Min uppfattning är att förbanden tycker att det har blivit tydligare. De har en väg in och det är till marinstaben och vi har två vägar uppåt – till chefen prod och chefen insats i Stockholm, säger han.

JENS NYKVIST ARBETAR nära tillsammans med marinens förvaltare, Anders Wiberg. När Wiberg började sin befattning för snart två år sedan var han den förste marinförvaltaren

» **TILL STOR DEL HANDLAR DET OM ATT GENOM DISKUSSIONER OCH SAMTAL BRYTA GAMLA MÖNSTER OCH TANKESÄTT.**

Anders Wiberg, marinens förvaltare

någonsin och några klara instruktioner för hur den tjänsten skulle utformas fanns inte.

– Vi började med två tomma papper och har utvecklat vårt samarbete över tid, säger Anders Wiberg när han slagit sig ner vid konferensbordet bredvid marinchefen. Jag försöker hela tiden att vara där jag gör mest nytta.

I egenskap av specialistofficer och förvaltare har han tagit ansvar för uppföljning och utveckling av utbildningar och övningar, främst gentemot specialistofficerare och soldater. Han är ofta på resande fot och avverkar en hel del förbandsbesök.

– Det är sagt att jag inte ska sitta för mycket bakom skrivbordet utan vara ute i verksamheten. Man kan säga att jag är en budbärare och översättare mellan dem ute på de sjögående förbanden och marinchefen. Jag lyssnar på deras funderingar och för det vidare till marinchefen och jag förklarar marinchefens vilja för dem ute på förbanden, säger Anders Wiberg

Jens Nykvist håller med om att samarbetet mellan honom och förvaltaren fungerar väl.

– Som marinchef räcker man aldrig riktigt till och Anders är till väldigt stor hjälp. Vi kompletterar varandra jättebra och försöker att vara på rätt ställen hela tiden.

En viktig uppgift för marinstaben, säger Nykvist och Wiberg, är att verka för att förbanden på allvar inför trebefäls-

▲ Marinstaben är inhytt i tillfälliga baracker ovan jord i väntan på att ombyggnationen av deras permanenta lokaler nere i berget ska bli inflyttningsklara.

▲ Anders Engkvist är säkerhetschef på marinstaben. Han leder arbetet med att höja säkerheten på marinbasen.

▲ – Det råder nybyggaranda här ute, säger marinstabens HR-chef, Helene Hansell.

→ systemet som trädde i kraft den 1 januari i år. Det, menar de, är ett måste för att underlätta för den tungt belastade officerskåren och skapa en mer flexibel organisation. Men att införa en ny arbetsordning tar tid och kräver en hel del stödinsatser uppifrån, säger Anders Wiberg:

– Till stor del handlar det om att genom diskussioner och samtal bryta gamla mönster och tankesätt. När jag är ute på förbanden och de säger att de inte har tillräckligt med befäl för vissa utbildningsmoment brukar jag fråga om de tänkt på att använda specialist-officerare eller gruppbefäl istället för taktiska officerare.

Att det kommer att dröja innan det nya befälssystemet får genomslag fullt ut är Anders Wiberg inställd på.

– Det här handlar om att bygga en ny kultur och en sådan kan inte beordras fram. Den måste få utvecklas över tid.

Utöver ett nära samarbete med marinche-

▲ En del av varvsverksamheten på Muskö sker nere på kajen. Annat är förlagt till de fartygsdockor som finns insprängda i berget.

» ATT REKRYTERA ÄR EN UTMANING, MEN VI HAR DET INTE MYCKET SVÅRARE ÄN ANDRA FÖRBAND I FÖRSVARSMAKTEN.

Helene Hansell, HR-chef marinstaben

fen har Anders Wiberg också en hel del kontakt med sina förvaltarkollegor inom armén och flygvapnet.

– Förr skulle allting vara lika och försvarsmaktsgemensamt. Nu bejakar vi istället varandras olikheter och kompletterar varandra så att vi får en så hög operativ förmåga som möjligt, säger han.

FÖRSVARSGRENSSTABERNA SKA FUNGERA som en länk mellan förbanden och försvarsmaktsledningen på Högkvarteret. Förhoppningen är att frågor som väcks ute på förbanden snabbare ska kunna hanteras genom att staberna får relativt långtgående befogenheter att själva fatta beslut, utan att skicka ärenden vidare uppåt i organisationen. Ytterligare effektivisering hoppas man på genom att Prod marin

4× Marinstabens bemanning

- Marinstaben omfattar drygt 160 rader. Drygt 90 av dessa finns på Muskö, ett 20-tal i Karlskrona och ett 40-tal på Högkvarteret i Stockholm.
- Av raderna på Högkvarteret är ett 30-tal bemannade.
- Av raderna på Muskö är ett 70-tal bemannade.
- Av raderna i Karlskrona är knappt 20 stycken bemannade.

och marintaktiska staben slagits samman och att man därmed kan bidra med olika infallsvinklar i en och samma fråga. En annan ambition med försvarsgrensstaberna var att ge respektive chef ett större ansvar. Jens Nykvist säger att han succesivt får ökade befogenheter, men att det tar tid att växa in i den nya organisationen och rollfördelningen.

– Jag har påbörjat ekonomidelen med början i år och genomförde de så kallade produktionsdialogerna med de marina förbanden. För att kunna ta ytterligare ansvar måste vi ha den kompetens som krävs. Vi bygger ut vartefter och när vi är mogna att överta ett nytt ansvarsområde meddelar vi det uppåt i organisationen. Ett område där vi i dag saknar tillräcklig kompetens är stöd- och vidmakthållande. Där behöver vi rekrytera ytterligare.

Hela marinstaben omfattar drygt 160 rader och av dem ska strax över 90 individer vara placerade på Muskö. Övriga är inrättade i Stockholm liksom i Karlskrona där teknik och vidmakthållande finns med ett tiotal anställda. Att hitta personal till vissa tjänster är en utmaning då hela Försvarsmakten har svårt att bemanna med officerare. Det säger Helene Hansell, HR-chef på marinstaben med placering på Muskö.

– Att rekrytera är en utmaning, men vi har det inte mycket svårare än andra förband i Försvarsmakten.

Karl-Henrik Anner

Det finns helt enkelt inte tillräckligt med militär personal för att fylla alla rader. De högre militära tjänsterna är något lättare att tillsätta på grund av deras karriärplanering där stabstjänst ofta ingår. Svårast är det att hitta personal till nivåerna strax under.

ATT DET SKULLE ha blivit svårare att rekrytera till marinstaben efter flytten från Stockholm på grund av långa pendlingsavstånd, upplever inte Helene Hansell. Inte heller att särskilt många ska ha bytt tjänst i samband med flytten.

– Det är klart att de som tidigare kunde promenera till jobbet på Tre vapen eller L24 (Högkvarteret på Lidingövägen red. anm.) säkert inte tycker att det är enbart positivt att behöva pendla.

Men min uppfattning är att det endast är en handfull som bytt tjänst för att slippa åka

**Förbandsbesök:
Marinstaben**

▲ Anders Wiberg är specialistofficer och marinförvaltare. Han fungerar som en länk mellan de marina förbanden och marinchefen.

◀ På gaveln till marinstabens tillfälliga stabsbyggnad snickras en altan för att personalen ska kunna sitta ute när vädret tillåter.

▼ Arkivbild från invigningen av marinbasen på Muskö år 1969. I talarstolen står kung Gustaf VI Adolf.

» ÄVEN OM VI ÄNNU INTE HAR SETT SÅ MYCKET KONKRET AV UPPRUSTNINGEN HAR FALLET BROMSATS OCH DET ÄR ROLIGT ATT VARA TILLBAKA HÄR UTE

Karl-Henrik Anner, logistikofficer

→ till Muskö och det var främst de som bor norr om Stockholm och som skulle få en pendling på tio mil enkel väg. De som följt med ut hit tycker att det är roligt att vara med och skapa något nytt och det råder en fin nybyggaranda.

För marinchefens del innebär det ansträngda personalläget på förbanden ett pusslande med personal och prioritering av uppgifter. De närmaste åren väntas personalläget förvärras ytterligare med stora pensionsavgångar samtidigt som hela organisationen ska växa. Men Jens Nykvist tycker att han har kontroll över situationen och att den är hanterbar.

– Jag för en kontinuerlig dialog med förbandscheferna om var personalen gör mest nytta. Marinstaben underlättar det arbetet eftersom det ger en bra överblick av hela verksamheten och jag tar på mig ansvaret för att ta fram den bästa planen, säger han och fortsätter.

– Enligt min uppfattning är förbanden väldigt transparenta när det kommer till personal och resurser. Finns det bekymmer någonsans känner jag till dem, det blir sällan några överraskningar. Förbandscheferna är tydliga med vilka resurser de har och vad de kan bistå med. Om det inte finns tillräckligt med resurser för att lösa en uppgift får vi antingen stryka den eller besluta om att genomföra den ändå, trots att det får konsekvenser.

Personal är inte det enda som saknas i marinen, det finns också ett behov av nya fartyg. Jens Nykvist har inte gjort någon hemlighet av att han gärna hade sett fler ytstridsfartyg och han hoppas på ett sådant beslut i nästa års försvarsbudget.

– Nu ska vi leverera innevarande försvarsbeslut, men den viktigaste utmaningen är perioden 2026 till 2028. Då kommer mycket av vår materiel vara föråldrad och frågan är hur länge man ska ägna sig åt vidmakthållande och när det faktiskt är dags att köpa nytt? Försvarsmakten har lämnat sitt svar på regeringens budgetunderlag för nästa höst och jag tycker att det ser bra ut. Sedan är det upp till politikerna att fatta beslutet, säger han.

NÄR DET BÖRJADE talas om att marinstaben skulle placeras på Muskö ledde det till diskussioner om avståndet till huvudstaden och pendlingsproblem. Musköbasen ligger cirka sju mil söder om Stockholm. Att ta sig hit med reguljär lokaltrafik är nästintill ogörligt och

FAKTA

Fakta Muskö

År 1950 påbörjades bygget av militäranläggningen på Muskö och 19 år senare – den 30 september 1969 – invigdes marinbasen av Gustaf VI Adolf. Då hade en och en halv miljoner kubikmeter berg sprängts bort för att ge plats åt en underjordisk anläggning lika stor som Gamla stan. Här fanns fartygsdockor dolda i berget, kontor, verkstäder, förråd, sjukhus och ett kök som kunde leverera 2 000 portioner mat. I försvarsbeslutet 2004 beslutades att marinbasen på Muskö skulle läggas ner och den 3 juni 2005 hölls en avvecklingsceremoni.

• I takt med att marinstaben utökar sin kompetens kommer mer ansvar att flyttas från Högkvarteret i Stockholm till marinchefen Jens Nykvist

» DET ÄR VIKTIGT ATT FÅ MED SIG HELA LAGET SÅ ATT VI BYGGER LITE MUSKLER.

Jens Nykvist, marinchef

→ att döma av den välfyllda parkeringen utanför marinstabsbyggnaden väljer många att ta bilen. För att underlätta jobbresandet har Försvarsmakten hyrt in en buss som kör mellan Stockholm och Muskö med två turer om dagen, en på morgonen och en på kvällen.

- Det brukar vara mellan fem och femton personer som tar bussen, säger marinstabens Karl-Henrik Anner som ansvarar för busslinjen och som själv tar den till jobbet ibland.
- Förra veckan hade vi UD här som tog bussen och då var det väl ett trettiotal som åkte

med och någon gång har delar av Högkvarteret tagit bussen. Annars brukar det inte vara så många.

Bussen avgår från Vattugatan nära Stockholms centralstation klockan sju på morgonen och gör sedan ett antal stopp på vägen innan den anländer till Muskö strax innan åtta. Enligt avtalet ska bussen gå under marinstabens två första år ute på Muskö,

men Karl-Henrik Anner tror att den kommer att fortsätta även efter att avtalstiden löpt ut.

- Jag har svårt att se att man skulle kunna dra in den om vi ska klara personalförsörjningen till marinstaben. Däremot har vi utvärderat och ändrat i rutten eftersom vi märkt att det finns ett större behov av att trafikera vissa hållplatser än andra och av att korta restiden.

Karl-Henrik Anner tillhör gruppen återvändare som arbetat på Muskö tidigare, innan försvarsbeslutet 2004 som ledde till att en stor del av verksamheten här ute försvann. När beskedet om att Ostkustens marinbas, som den då hette, skulle avvecklas fick Karl-Henrik Anner i uppdrag att lägga ner teknikkontor fartyg på Berga.

- Då trodde jag aldrig att jag skulle komma hit igen eller få vara med om en upprustning av Försvarsmakten. Även om vi ännu inte har sett så mycket konkret av upprustningen har fallet bromsats och det är roligt att vara tillbaka här ute, säger han.

ÄVEN OM DET mesta av verksamheten på Muskö försvann i samband med avvecklingen 2005, har viss aktivitet funnits kvar. Nere vid vattnet har varvsverksamheten fortgått och även den här gråtyngha novemberdagen är ett antal båtar uppställda på kajen för åtgärd; ytterligare en handfull ligger förtöjda vid bryggorna. Sjöinformationsbataljonen har haft sin verksamhet rullande inne i berget med ett drygt hundratal anställda och fartygsdockorna som ligger insprängda i berget är i bruk. Jens Nykvist säger att hans ambition är att även involvera den personal som var på plats innan marinstaben flyttade hit i samarbetet.

- Det är viktigt att få med sig hela laget så att vi bygger lite muskler också, säger han. Det kan man göra genom att bjuda in dem till olika grejer och gå runt och hälsa på alla. Det är lätt hänt att sådant inte blir av, men ska man bygga ett gemensamt team måste man anstränga sig lite.

Den 11 december fattade ÖB beslut om att Ewa Skoog Haslum blir ny marinchef från den 1 februari 2020. Från samma datum börjar Jens Nykvist tjänstgöring vid Regeringskansliet, försvarsdepartementet.

Skärpt bevakning efter intrånget på Muskö

Efter det olagliga intrånget på Musköbasen i december förra året har säkerheten på anläggningen höjts och ytterligare åtgärder planeras. Vid årsskiftet tar Amfibieregementet över bevakningen av området.

Den 2 december 2018 greps två män i 30-årsåldern efter att olovligen ha tagit sig in på Musköbasen. Rättegången mot de båda männen, den ene från Belgien och den andre från Storbritannien, kommer troligen att inledas efter jul och åtalet gäller olaga intrång på anläggningen vid upprepade tillfällen. Anders Engkvist är säkerhetschef på marinstaben. Han berättar att flera säkerhetshöjande åtgärder vidtagits efter den här händelsen.

– Vi har lagt om våra säkerhetsrutiner, ändrat i våra bestämmelser, byggt nya staket och grindar och utökat den personella bevakningen. Vi har också sagt upp avtalet med Securitas och från årsskiftet kommer Amf 1 att ansvara för bevakningen av anläggningen, men att vi sagt upp avtalet med Securitas har ingenting med intrånget att göra.

REDAN INNAN INTRÅNGET 2018 hade beslut fattats om att höja säkerheten på anläggningen. Exempelvis har man röjt skog runt staketet för att göra det enklare att patrullera området. Byggnader har försetts med nya högteknologiska kameror och larmsystem och förändringar har gjorts i de administrativa säkerhetssystemen. Att Musköbasen ligger vid vattnet är en extra utmaning när det kommer till bevakning och övervakning. Anders Engkvist berättar att vissa internationella militära anläggningar använder flytande staket för att hålla obehöriga ute, men att det inte är ett alternativ i Sverige eftersom staketet inte klarar av is. Istället använder man elektronisk övervakning och sensorer som larmar om någon passerar skyddsobjektgränsen, vilket händer till och från, enligt säkerhetschefen.

– Då åker vi ut med vår patrullbåt och stoppar dem. Våra gränser är tydligt utmärkta i sjökorten och vi har lagt ut bojar som visar vart skyddsobjektområdet börjar. Men jag upplever att det finns en nonchalans hos folk. Man tycker inte att det är så farligt, man ville ju bara ”titta lite”.

I marinen tas alla överträdelser på allvar, säger Anders Engkvist. I första hand polisanmäls de till militärpolis som brott mot skyddslagen.

– Vi hade ett fall som nyligen avslutades i tingsrätten där man dömdes till böter för att ha överträtt skyddsobjektgränsen. I ett annat fall var det en chaufför från ett civilt företag som under en övning tog fram kameran och började fotografera. En militärpolis såg vad som hände och det slutade med ett strafföreläggande.

I SAMBAND MED ombyggnaden av lokalerna på Muskö rör sig fler civilanställda än vanligt inne på området. En stor mängd gods transporteras också in och ut genom grindarna och arbetare kommer och går. Alla som jobbar inne på området har genomgått en säkerhetsprövning och fått ett par timmars intern säkerhetsutbildning, berättar Anders Engkvist. Av de civila fordon som

passerar genom grindarna genomförs slumpvisa kontroller.

– I omgångar har Securitas genomfört kontroller av fordon, framför allt större lastbilar. Godshanteringen är en utmaning för oss som vi ska försöka lösa innan det händer något, säger han och fortsätter.

– Vi får inte vara naiva. Vi har ett annat säkerhetsläge nu och det är väldigt krispigt överallt. Det är också något vi pratar om med de civila som bor här ute. När vi stöter på dem i samband med patrullering brukar vi passa på att berätta lite om vår verksamhet och tala om att de gärna får höra av sig till oss om de ser något misstänkt. Det har faktiskt hänt att civilbefolkningen här på Muskö har ringt eller skickat brev om vad de upplever som säkerhetshot mot Försvarmakten på Muskö.

Anders Engkvist

» VI HAR ETT ANNAT SÄKERHETS-LÄGE NU OCH DET ÄR VÄLDIGT KRISPIGT ÖVERALLT.

Anders Engkvist, säkerhetschef marinstaben

TEAR OFF

DRY 1 DOS / 3900 kcal

Arktiskt anpassad ranson / Arctic purpose ration

5

Mjölk / Milk

Fruktmöli / Fruit muesli

Pasta bolognese / Pasta bolognese

Biff med potatis & bea / Beef with potato & bearnaise

TILLÄGG: Körtkaramell, Nöt-creme (sallad), Brevvilt (svenskt), chokladkaka, fiberkex, jordbär (sallad), proteinbar (sallad), proteinbar (sallad), kanelkaka (sallad), kanelkaka (sallad), kanelkaka (sallad)

ACCESSORIER: Färdkaramell, Nöt-creme (sallad), Brevvilt (svenskt), chokladkaka, fiberkex, jordbär (sallad), proteinbar (sallad), proteinbar (sallad), kanelkaka (sallad), kanelkaka (sallad), kanelkaka (sallad)

CONTAINS: Caramel, lactose milk, nuts soy egg, fish, meatless. **TRACESES:** sesame seeds

NET WEIGHT: 100g
ENERGY: 3900 kJ/930 kcal
FIBRE: 11.4 g/100g
GLUTEN: 0.1 g/100g
PROTEIN: 15.0 g/100g

Produktkod: 24-09-2018
 Skriv till: 24-09-2018
 Kontakta oss: 020-200000

OUTMEALS
TOFFEE PROTEIN BAR
 50g

TEAR OFF

Nya generationens dygnsransoner

Användarvänligt, mer varierat, näringsriktigt, energirikt, allergi- och specialkostanpassat men framför allt gott – för ingen energi eller näring gör nytta om soldaterna inte äter det. Hör av dig så bjuder vi på provsmakning och förevisning på ert förband.

pelle@outmeals.se / 076 - 775 60 05 / www.outmeals.se

Livsmedelsförsörjning om kriget kommer

Utan el kan grisar, kycklingar och mjölkkor behöva nödslaktas och utan diesel skulle Sveriges spannmålsbönder få svårt att producera något alls. Det vet vi. Vad vi däremot inte vet är vad som krävs för att klara livsmedelsförsörjningen om krisen eller kriget kommer och Försvarsberedningens delrapport Motståndskraft väcker fler frågor än den besvarar.

På grund av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge runt Östersjön beslutade riksdagen att totalförsvaret ska återuppbyggas i den senaste försvarspolitiska inriktningen 2015. För det civila försvaret innebär det här omfattande förändringar.

Efter ett par decennier av fokus på fredstida kriser som naturkatastrofer, stora olyckor och sabotage under krisberedskapens paraply ska beredskap för krig återupptas. Där ingår försörjningsberedskap av livsmedel men även andra samhällsviktiga varor som drivmedel och läkemedel. Den tidigare försörjningsberedskapen, som av många förknippas med voluminösa beredskapslager av livsmedel, olja och andra förnödenheter, började avvecklas i mitten av 1990-talet och var helt nedlagt 2002. I Försvarsberedningens delrapport Motståndskraft som släpptes för två år sedan – och som utgör ett viktigt underlag inför nästa försvarsbeslut som ska tas 2020 för perioden 2021 till 2025 – föreslås 700 miljoner per år användas för att bygga upp en ny livsmedelsberedskap.

MELLAN 2015 OCH 2018 arbetade jag med ett forskningsprojekt om jordbrukets sårbarheter vid kris och krig vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Inom projektet intervjuade jag tjugo lantbrukare med olika produktionsinriktning, skala och odlingsmetoder. Innan jag påbör-

jade intervjustudien hade jag läst tidigare utredningar som gjorts om jordbrukets sårbarhet, från tiden kring världskriget fram till de senaste publicerade på 1980-talet. Till min förvåning beskrev lantbrukarna i min studie dagens sårbarheter på i stort sett samma sätt som de beskrivits ända sedan andra världskriget. Gårdarna är beroende av att ha tillgång till importerade insatsvaror som diesel, handelsgödsel och jordbrukskemikalier och av att transporten och distributionen av dessa fungerar inom landet. Allt är förstået inte likadant som på fyrtio- eller åttiotalet. Ett antal sårbarheter har tillkommit som i första hand har att göra med ökad användning av el, it och högteknologiska jordbruksmaskiner som lantbrukaren själv inte kan laga om den går sönder. En del saker har också blivit bättre, som att reservaggregat för el som förr var sällsynta och mycket dyra, numera är standard inom vissa branscher. Men det beroende som utan jämförelse orsakade mest huvudbry för lantbrukarna i min studie, var diesel- och elberoendet. Utan diesel kan inga jordbruksmaskiner köras. Jordbruksmaskinerna har en gång för alla ersatt de hundratusentals arbetare som jobbade i jordbruket för 70 år sedan och det är svårt att föreställa sig odling i stor skala utan maskiner idag. Utan el lägger de stora

djurställarnas eldrivna system för utfodring, vatten och ventilation ner. Situationen kan snabbt bli ohållbar och djuren måste nödslaktas. Utvecklingen har drivits mot storskalighet och att hålla fler och fler djur, särskilt inom gris- och kycklingproduktion. Det är exempelvis praktiskt omöjligt för en handfull anställda att ge vatten och mat till 200 000 kycklingar eller 10 000 slaktsvin för hand.

Men frågan är om det spelar någon roll för livsmedelsförsörjningen om de svenska lantbrukarna kan fortsätta producera under krig i Sverige?

SEDAN DET FÖRSVARSPOLITISKA beslutet fattades 2015 har livsmedelsförsörjningen debatterats flitigt i media med utgångspunkt att en låg självförsörjningsgrad medför att vår beredskap för kris och krig också är låg. Men vad är det i så fall för kris eller krig vi tänker oss som en hög självförsörjningsgrad skulle kunna vara ett svar på? För att börja nysta i dessa frågor måste vi först backa tillbaka till

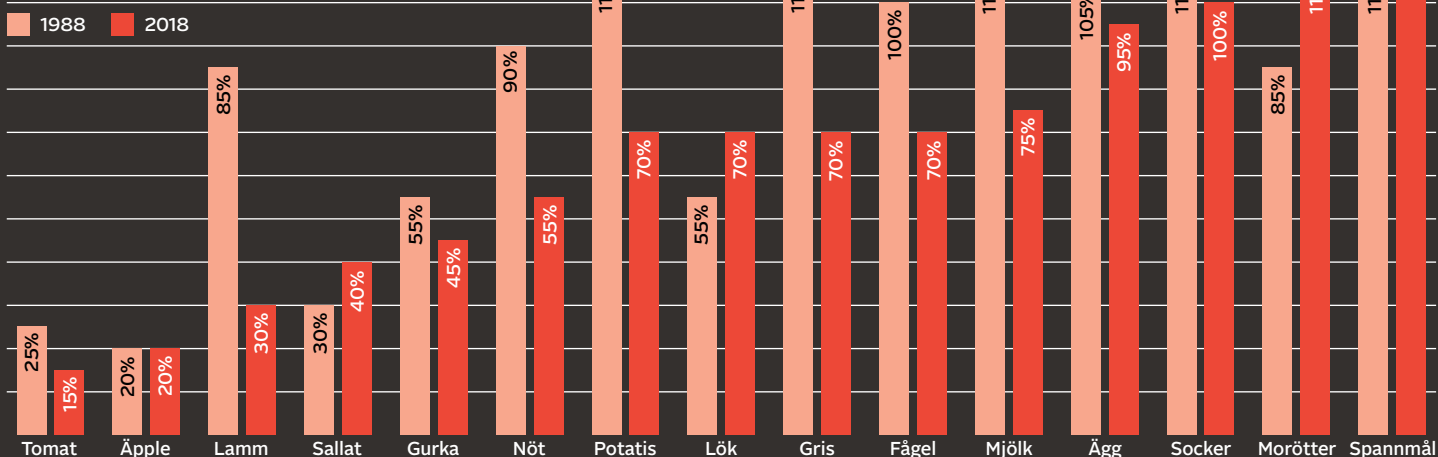
hur livsmedelsförsörjningen under kalla kriget var tänkt att fungera.

Vid den tiden utgick planeringen för livsmedelsförsörjning från två tydliga hotbilder: ett militärt angrepp mot Sverige med exempelvis

flyganfall respektive avspärrning från världshandeln på grund av krig i vår omvärld som antogs pågå under flera år. Hotbilderna omsattes till två olika motstrategier – för hotbilden militärt angrepp lagrades färdiga produkter i dolda lager, spridda över landet och anpassat efter var behoven förväntades uppstå så att de enkelt skulle kunna distribueras. För hotbilden avspärrning lagrades istället insatsvaror så att den inhemska produktionen skulle kunna fortsätta under en flerårig avspärrning. Parallellt med beredskapslagringen användes jordbrukspolitiken, från och med det jordbrukspolitiska beslutet 1947, som ett instru-

» VAD ÄR DET I SÅ FALL FÖR KRIS ELLER KRIG VI TÄNKER OSS SOM EN HÖG SJÄLVFÖRSÖRJNINGSGRAD SKULLE KUNNA VARA ETT SVAR PÅ? «

SJÄLVFÖRSÖRJNINGSGRAD SVERIGE FÖR OLIKA LIVSMEDEL (VOLYM)

Källa: Jordbruksverket, SCB.

En siffra över 100 anger att det finns stor möjlighet till export och en låg siffra att beroendet av import är stort för den varan för

att det ska räcka till alla. En sammanvägd siffra för all konsumerad mat ligger på cirka 50% idag och den låg på cirka 75% 1988. Denna beräk-

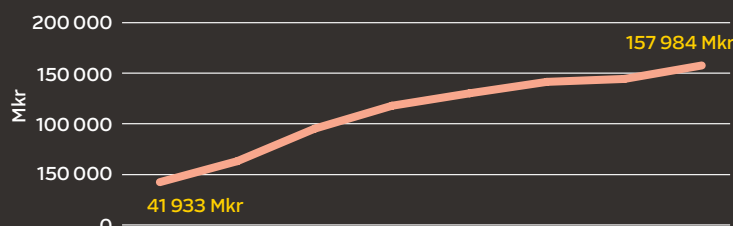
ning är gjord utifrån konsumtionens värde till skillnad från siffrorna ovan. Anm: Invånarantal 1988 8,5 miljoner, 2018 10,1 miljoner.

ANTAL JORDBRUKSFÖRETAG SVERIGE 1980-2016*

*T.o.m. år 1999 ingår enbart företag med mer än 2,0 hektar åkermark.
Källa: Jordbruksverket och SCB, Lantbruksregistret

IMPORT JORDBRUKSVAROR OCH LIVSMEDEL SVERIGE 2000-2018

Källa: SCB

ment för att upprätthålla en hög självförsörjningsgrad av livsmedel i fred genom att styra produktionen utefter fastställda produktionsmål. Den bakomliggande tanken var att en hög fredstida produktion gör att ladorna är välfyllda när kriget eller avspärrningen inleds.

I MOTSTÅNDSKRAFT, LIKVÄL som Försvarsberedningens slutrapport Värnkraft, beskrivs den hotbild som finns mot Sverige i dag som präglad av osäkerhet och oförutsägbarhet. Dagens militära angrepp beskrivs med ord som hybridkrig, icke-linjär krigsföring och gråzonsproblematik. Motståndaren förväntas kombinera öppet och dolt agerande och eftersträva att skapa kaos i syfte att underminera Sveriges beslutsfattande och motagerande. I Motståndskraft finns dimensionerande utgångspunkter för totalförsvaret som beskriver en tre månader lång situation där höjd beredskap råder, med en kortare period av strid på svenskt territorium och en längre period av oroligheter som inbegriper störda logistikflöden. Men frågan är om en hög självförsörjningsgrad innan kriget utbryter kan vara en motstrategi till ett sådant krig?

Beskrivningen av krigets förlopp i Mot-

ståndskraft väcker fler frågor än den besvarar. Kommer importen av färdiga livsmedel att kunna fortsätta? Kommer de livsmedel och råvaror som finns i Sverige vid en given tidpunkt att vara tillgängliga för staten och kunna fördelas och distribueras på ett effektivt sätt så att de når de mest behövande? Kommer lantbrukare och livsmedelsindustrin kunna hålla produktionen igång? Kommer de att ha tillgång till de insatsvaror de behöver? Kommer elen att fungera? Kommer dagligvaruhandeln att fortsätta hålla butikerna öppna och går det att använda digitala betalningsmedel? Alla dessa frågor pekar på att den beskrivning som finns i Motståndskraft av en diffus situation med stora osäkerheter i sig inte enkelt låter sig omsättas i en plan för en fungerande livsmedelsförsörjning. En mer framkomlig väg skulle kunna vara att ta lärdom av det kalla krigets enkla och pedagogiska hotbildsmodeller och fastslå några grundläggande förmågor som livsmedelsförsörjningen ska ha. Exempelvis att produktionen inom hela försörjningskedjan ska kunna fortgå även vid störda förhållanden upp till ett visst antal månader. Alternativt, att beredskapslager av färdiga livsmedel dimensionerade för att räcka en viss tid ska

finnas och kunna distribueras och transporteras till de som bäst behöver dem. Båda alternativen bör kompletteras med en planering för hur produktionen så snabbt som möjligt ska kunna återgå till det normala efter kriget eller krisen är över, exempelvis genom att hålla lager av de insatsvaror som är nödvändiga för att snabbt starta upp full produktion igen. Det är på samma sätt viktigt att redan före kriget vidta åtgärder för att vara bättre rustade för den typ av scenario som Motståndskraft anger. Här krävs en genomgripande analys av hur produktionen, vidareförädlingen i livsmedelsindustrin, den kommersiella lagerhållningen och dagligvaruhandeln kan bli mer robust.

CAMILLA ERIKSSON

är filosofie doktor i landsbygdsutveckling och forskare vid Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI. Hon har tidigare arbetat på Sveriges lantbruksuniversitet och Uppsala universitet.

Redaktör: Linda Sundgren

Fördjupning:
Aurora 20

TEXT: Maria Widehed
FOTO: Emil Malmberg

Ett tuffare motstånd och sydsvensk terräng som möjliggör anfall från land, luft och hav.

Under 25 dygn ska Sverige skyddas mot en kvalificerad motståndare när **Aurora 20**, den största svenska militärövningen sedan kalla kriget, äger rum.

H

ögt uppe på Fjälkinge backe var det under en onsdagsförmiddag i maj grönare, och mer kamouflerat, än vanligt. Ställföreträdande regementschef P7, Magnus Olsson, stod på skånsk mark och pekade ut järnvägar och vägar, liksom vindkraftverk, hamnar, vattentorn och sjöar. Här höll försvarsmyndigheter och övningsledning den första gemensamma rekognoseringen inför Aurora 20.

Nu är det mindre fem månader kvar tills drygt 25 000 svenska och internationella deltagare, flera hundra stridsfordon, drygt hundra fartyg och lika många flygplan och helikoptrar ska öva. Nato kommer med det avancerade stridslednings- och luftbevaknings-system Awacs.

Försvarsmaktsövningen Aurora 20 kommer att bli mer omfattande, större och längre än föregångaren Aurora 17. Det innebär en större geografisk spridning – med övningsmoment över hela Sverige, från lågintensiv strid i norr till högintensiv i syd. Det blir fler deltagare, fler system och dessutom är Aurora 20 integrerad med Totalförsvarsövning 2020.

– Övningsmålen är högre ställda denna gång. Det innebär att fler och mer avancerade system, till exempel luftvärns- och luftbevaknings-system – både svenska och utländska – kopplas ihop. Vi genomför också gemensamma

skarpsskjutningar där artilleri och flyg verkar tillsammans mot samma mål, säger överstelöjtnant Martin Liander, planeringschef för Aurora 20.

2017 var Aurora ett passande namn. Aurora betyder morgonrodnad, det färgspel som uppstår på himlen när solen går upp, och övningen beskrevs som gryningen för det nya försvaret. Inför nästa år står namnet kvar, men svårighetsgraden skruvas upp.

DE ÖVERGRIPANDE ÖVNINGSMÅLEN för Aurora 20 är utvecklad förmåga att med stridskrafterna tillsammans genomföra gemensamma operationer, bryta en motståndares anfallskraft och med internationella aktörer ge och ta emot militärt stöd.

Vad behöver stridskrafterna främst öva på?

– Gemensam strid, logistik och ledning. Särskilt viktigt är luftförsvar, sjöfartsskydd, gemensam strid mot sjömål, markstrid och gemensam markmålsbekämpning, säger Liander.

Överste Claes Nilsson ansvarar för angriparscenariot i övningen och berättar om den fiktiva angriparen Occasus – ett passande namn som på latin betyder solnedgång.

– Vi slåss mot en mer kvalificerad motståndare nästa år och vi har Östersjön i vår närhet, vilket ger ett annat scenario. Utmaningarna kommer vara stora.

I skrivande stund är det inte helt klart vilka utländska förband som kommer att medverka. Tolv länder har erbjudit sig att bidra med trupper och funktioner. De förmågor övningsledningen

Martin Liander

» SÄRSKILT VIKTIGT ÄR LUFTFÖRSVAR, SJÖFARTSSKYDD, GEMENSAM STRID MOT SJÖMÅL, MARKSTRID OCH GEMENSAM MARKMÅLSBEKÄMPNING.

Martin Liander, planeringschef för Aurora 20

▲ Bataljonsövning inför Aurora på skånsk mark. "Skåne är viktigt med Stora och Lilla Bält, samt Öresund. Blockerar man dem är det svårt att uppträda i Östersjön", sa tidigare övningsledare Bengt Andersson under vårens rekognosering.

Fördjupning: Aurora 20

→ just nu diskuterar med internationella parter är ytstridsfartyg, minröjningsfartyg, ubåt, havsövervaknings- och ubåtsjaktflyg, marininfanteri, kustrobotförband, stridsflyg, helikoptrar, transportflyg, luftvärn, Awacs, motoriserat och mekaniserat infanteri, fallskärmsförband, artilleri, lednings- och logistikförband, hemvärn och en taktisk marinstab.

KNAPPT TVÅ MÅNADER efter Aurora 17 konstaterade ÖB Micael Bydén att övningen hade ökat Sveriges militära förmåga, å andra sidan hade den blottat bristande resurser i de militära leden.

ÖB såg en avsaknad av resurser inom framför allt två områden: logistik samt sambands- och ledningssystem.

Hur ser det ut inför Aurora 20?

– Försvarsmakten har utvecklats sedan dess, men det finns fortfarande utmaningar – främst gällande numerärer i vissa funktioner, till exempel lednings- och underhållsförband och materiel. Dessa utmaningar är väl kända i Försvarsmakten och Aurora 20 planeras utgående från den personal och den materiel vi har, säger planeringschefen Martin Liander.

Vilken är övningens största utmaning?

– Riskhanteringen. Det vill säga att genomföra övningen på ett sådant sätt att personal, miljö och samhället i vid bemärkelse inte påverkas negativt i onödan. Det är särskilt viktigt för oss att förebygga och motverka olyckor och miljöskador.

Vad arbetar ni med under våren 2020?

– Vi fortsätter planeringen och kommer att spela på våra planer i syfte att inventera och hantera olika risker, framför allt inom områdena verksamhetssäkerhet, miljö och försvarsssekretess. Vi fortsätter samordna med civila och internationella deltagare och efter den slutliga koordineringskonferensen vecka tio fastställer vi genomförandeplanen. Tiden fram till övningsstart används till förövning och upprättande av övningsledningsorganisationen, säger Liander.

» **VI SLÅSS MOT EN MER KVALIFICERAD MOTSTÅNDARE NÄSTA ÅR OCH VI HAR ÖSTERSJÖN I VÅR NÄRHET, VILKET GER ETT ANNAT SCENARIO.**

Claes Nilsson, ansvarig angriparscenariot

Aurora 20

• Övningen ska öka förmågan att tillsammans möta ett angrepp mot Sverige.

• Det är en nationell övning som pågår över hela Sverige – från lågintensiv strid i norr till högintensiv i syd

• Aurora 20 beskrivs av regeringen som ett viktigt steg i att fullfölja den försvarspolitiska inriktningspropositionen från 2015 och syftar till att öka Försvarsmaktens samlade förmåga att möta ett väpnat angrepp. Regeringen gav därför förra hösten Försvarsmakten tillåtelse att förhandla med och bjuda in främmande stater och grannländer, däribland USA, Nato och EU, till att medverka vid den planerade militärövningen.

JÄMFÖRELSE

Aurora 17

19 000 svenska deltagare från Försvarsmakten och ett fyrtiotal andra myndigheter. Cirka 6 700 av deltagarna kom från Hemvärnet. 0 värnpliktiga.

Hemvärnet

2 000 internationella deltagare från sju länder – Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Litauen, Norge och USA.

583 miljoner kronor

uppskattades kostnaden för Aurora 17 till.

Aurora 20

22 000 svenska deltagare från Försvarsmakten och andra myndigheter. Cirka 10 000 av deltagarna kommer från Hemvärnet. Cirka 3 000 värnpliktiga.

Värnpliktiga

3 000 internationella deltagare. I skrivande stund har följande länder erbjudit sig att delta med truppbidrag och funktioner: Danmark, Estland, Finland, Kanada, Lettland, Litauen, Norge, Polen, Storbritannien, Tyskland, USA och Österrike.

660 miljoner kronor

kommer övningen ungefär att kosta. Huvuddelen, 460 miljoner kronor, är Försvarsmaktens redan budgeterade kostnader för att öva inom ramen för arméns, marinens och flygvapnets ordinarie verksamhet för 2020.

»Aurora lägger till ytterligare moment och nivåer«

Om mindre än fem månader riktas blickarna mot södra Sverige. Och förberedelserna pågår för fullt. Officerstidningen har besökt Rinkaby skjutfält, där 71:a bataljon vid Södra skånska regementet P 7 värmer upp inför nästa års storövning.

Major Tobias Christensson, ställföreträdande bataljonchef vid 71:a motoriserade bataljonen och veckans övningsledare, sätter sig ner på huk. Efter att ha spenderat förmiddagen med sjukvårdspluton har han nu landat i fuktig mossa bakom skyttekompaniets tät, som bara är meter ifrån sin motståndare. Tallbarr har fastnat i kardborren som håller fast bataljonsmärket på hans högra arm.

– Som övningsledare måste man vara med ute, säger han och fortsätter:
– Soldaterna vinner inte med sina automatkabiner, utan med allt som är uppbyggt bakom. Som att stab och tross fungerar, att ammunitionen finns, att helikoptrar kommer i tid. Och det är då det börjar bli svårt ur ledningsperspektiv.

DET ÄR BÖRJAN av oktober och dag tre för den övning som syftar till att testa bataljonen inom områden som strid, sjukvård och

♦ "I dag är det ingen som svarar när vi kallar. Det finns inget nästa steg, ingen riktig sjukvård, ingen brigadstab. Det får vi nästa år", säger Tobias Christensson.

SEPTEMBER 2017

19 dagar pågick övningen, från den 11 till 29 september 2017.

Hemvärnet

MAJ 2020

JUNI 2020

25 dagar pågår övningen, från den 11 maj till 4 juni 2020.

Källa: Försvarsmakten (inga siffror gällande Aurora 20 är exakta eller definitiva).

Fördjupning: Aurora 20

▲ Viktor Rosén, skyttesoldat, under 71:a bataljens mest omfattande uppvärmning innan Aurora 20.

▲ "Målet är att få dem att förstå hur allt hänger samman i bataljonen. Från att en soldat skadas, till att han flygs iväg med helikopter", säger Tobias Christensson.

→ helikoptertransport. Övningen är bataljens första, och mest omfattande, uppvärmning innan Aurora 20.

– Sedan övar kompanier och plutoner var för sig. Det behövs också, vi hade inte kunnat genomföra bataljonsövningen utan den grundplattan.

En stund tidigare har vår terrängbil väjt av vägen, för att lämna plats när en skadad soldat hämtas med bår.

– Det är lätt att man bara ser det man själv gör. Målet är att få dem att förstå hur allt hänger samman i bataljonen. Från att en soldat skadas, till att han flygs iväg med helikopter, säger Tobias Christensson.

Övningens scenario är en gråzonsproblematik. Sverige är juridiskt sett inte i krig, men

Tobias Christensson

» **VI BEHÖVER ÖVA MER PÅ ALLT, JUST NU ÄR INGENTING HUNDRA PROCENT. TIDER KAN KORTAS, LÄGESUPPFATTNINGAR ÖKAS.**

Tobias Christensson, ställföreträdande bataljonschef

utsätts för sabotage och störningar. Motståndaren är identifierad och landstigen, men krigets lagar gäller inte fullt ut.

– Vi behöver öva mer på allt, just nu är ingenting hundra procent. Tider kan kortas, lägesuppfattningar ökas. Man blir aldrig klar, vi övar och övar och fortsätter att öva. Sedan kommer milstolpar då vi sätts på prov, som under Aurora.

På högre nivå pågår Aurora-planeringen för fullt, men ute på förbanden är fokuset ett annat.

– Vi kan inte öva till det här, men om vi övar på våra huvuduppgifter så klarar vi Aurora, säger Christensson.

TRE SKADADE BEHÖVER undsättas med helikopter. Efter en skumpig färd i en terrängbil 14 har vi svängt av från Artillerivägen och hamnat på ett öppet fält. Här omhändertar sjukvårdspluton skadad nummer två inför avtransport. Om allt klaffar landar F 17 snart med helikopter 15 för att undsätta signalist Jonathan Askenbom, som utbildas till stridssjukvårdare. Hans kollegor spänner fast honom hårt på bårerna. Efter tre år i Forsvarsmakten är det hans första helikopterfärd som skadad.

– Man får en bättre helhetsbild under sådana här övningar, man får se hela kedjan, säger han.

Som på de flesta förband är det på många sätt nya tider på P 7. Det är bara två år sedan bataljonen roterade hem från Mali. Nu har man värnpliktiga och ska kunna skydda Skåne.

– Det är en omställning, Men kan vi lyckas här hemma, så klarar vi även i framtiden en utlandsmission. Inte åt andra hållet, säger major Christensson.

Till skillnad från Aurora 17 så kommer Aurora 20 vara fyllt av just

värnpliktiga. På P 7 är den nu inryckta värnpliktskullen, med över 300 soldater, den största regementet haft på över tio år. För dem blir övningen slutprovet.

– Ja, deras utbildningstrappa är anpassad till att avslutas med Aurora, säger Christensson.

Och när den högintensiva striden nästa år sker i Sydsverige bör deltagarna förbereda sig på ”platt terräng”, säger P 7:s kommunikator Jesper Moldvik.

– Det är bra att skifta miljö från Aurora 17. Och det är mer öppet här, inte så tät skog som vi ofta övar i annars – det är stor skillnad mot Värld 19 i Skövde till exempel, det var trassligt och lerigt.

Inför övningen har P 7 utökat vägnätet på de egna fälten.

– Dessutom har Skåne jättebra skjutfält och en mängd andra småplatser. Infrastrukturellt är Skåne utmärkt, säger Christensson.

Vad kan ni öva under Aurora som ni inte kan öva nu?

– Aurora lägger till ytterligare moment och nivåer, från bataljon till brigad är ett stort kliv. I dag är det ingen som svarar när vi kallar. Det finns inget nästa steg, ingen riktig sjukvård, ingen brigadstab. Det får vi nästa år.

TEMPERATUREN PÅ DEN CIVILA BEREDSKAPEN MÄTS I SAMBAND MED AURORA 20

Totalförsvaret ska övas för första gången på över trettio år. Samverkan står i fokus när TFÖ 2020:s tredje del integreras med Aurora 20.

Carita Söderlund

– I det civila försvaret har det funnits en förväntan på att man ska kunna få stöd från det militära i kriser och konflikter, men när vi kommer in i totalförsvaret ska det civila stödja det militära, samtidigt som man ska upprätthålla samhällsviktig verksamhet och skydda civilbefolkningen. Då är frågan vilket stöd försvaret kan vänta sig från samhällets aktörer.

Det säger Carita Söderlund, planeringsansvarig i Försvarsmakten för övningsaktivitet 3 i Totalförsvarsövning 2020.

Under TFÖ 2020 är scenariot att Sverige utsätts för ett fullskaligt väpnat angrepp. Övningen involverar myndigheter, kommuner, regioner, frivilliga försvarsorganisationer och företag.

Det är beslutskedjor på alla nivåer som ska testas, liksom hur samhällsaktörer samverkar med varandra för att samhällskritiska funktioner ska kunna fortsätta att fungera. Det som främst ska övas är samordning av sjukvårdsresurser, förmåga till prioritering av drivmedelsförsörjning och att säkerställa el- och energiförsörjning.

ÖVNINGSAKTIVITET 3 ÄR den del av TFÖ där man övar praktiskt tillämpande på fältet, integrerat i Aurora 20. Aktiviteter kommer delvis att genomföras i norra Sverige och på Gotland.

– Där övas moment som gränsövervakning i höjd beredskap, räddningstjänst under höjd beredskap och skydd av civilbefolkning.

Men det är i södra Småland, Blekinge och framför allt Skåne som tyngdpunkten blir.

– I syd handlar det framför allt om högintensiva strider och bland annat en stor räddnings- och röjningsinsats. Man ska kunna hantera skadade, både civila

och militära, och hantera krigets konsekvenser.

Hur går planeringen?

– Mycket kvarstår, men vi har kommit

ganska långt. Det har varit en process att komma in i den militära världen för civila aktörer, och vice versa. Vi pratar ibland olika språk, har olika kulturer i vårt arbete – men menar många gånger ungefär samma sak. Mycket har fallit på plats redan under planeringsfasen, säger Carita Söderlund.

Det är ett fyrtiotal aktörer som på något sätt deltar i den tredje övningsaktiviteten.

Rent konkret handlar det om såväl större moment där Myn-digheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, övar tillsammans med bland annat Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum, som att sjukhus i regionen ska hantera skadade.

Under hösten har ett delmoment med regionalt fokus påbörjats, och till våren väntar ytterligare regionala övningar. TFÖ 2020 avslutas med nationell samverkan kring prioritering av resurser, för att knyta ihop säcken efter det tredje delmomentet.

Något råd inför övningsaktivitet 3?

– Att samverka så mycket man kommer åt. Vi märker i planeringen hur mycket vi lär bara av att berätta vad vi gör, vilka uppdrag vi har, mandat och ansvar. Det är en fantastisk möjlighet att bredda sina vyer under övningen.

FAKTA

TFÖ 20

... består av fyra delmoment. Det tredje sammanfaller med Aurora 20. Det fjärde och sista kommer att handla om nationell samverkan kring prioritering av resurser.

... leds och samordnas gemensamt av Försvarsmakten och MSB.

... är rikstäckande, med samverkan på nationell, regional och lokal nivå.

Vill du jobba med säkerhet i internationella insatser?

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förstärker nu sin resursbas inom säkerhetsområdet. Vi söker dig som vill bidra med din kunskap på internationella insatser i olika delar av världen.

Security Officer

Denna profil används främst för sekunderingar till EU:s missioner inom den gemensamma säkerhets och försvarspolitiken. Dessa insatser pågår i minst 12 månader.

Camp Security Officer

Denna profil används när MSB stödjer FN med boende och kontorslösningar. Dessa insatser pågår mellan 2 veckor upp till 3 månader.

msb.se/jobb

Mer information om tjänsterna hittar du på:

msb.se/sv/om-msb/jobba-hos-oss/operativ-personal/pagaende-rekryteringar/

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

- Avlyssningssäkra mötesrum
- RÖS, EMP, HPM-rum för datasäkerhet med kontorsmiljö
- Skärmingsmaterial för egenmontage: Dörrar, fönster, absorberer, ferriter, filter, packningar, skärmväv
- Skärmdade lådor/skåp för RÖS, EMP, HPM-skydd
- Nyckelfärdiga dämpade mätthallar
- Förstärkare TWT och Solid state för radar, motmedel, kommunikation mm

Picture shows Shielded Container with ETS-Lindgren AWD-60 Door.

HELSINGBORG
Box 13060, 250 13 Helsingborg
042-23 50 60

STOCKHOLM
Centralvägen 3, 171 68 Solna
0727-23 50 60

info@emp-tronic.se • emp-tronic.se

Udda!

Eller unik...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler unika kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso AB | Wennerbergsgatan 10, Stockholm | www.milso.se

Medlemmen:

Daniel Jannerstad,

Major, F 21 i Luleå

Finlands flygvapen genomför årligen luftoperationsövningen Ruska, den finska motsvarigheten till Försvarsmaktens flygvapenövning. Major Daniel Jannerstad är chef för 211:e stridsflygdivisionen vid F 21 i Luleå. Under övningen var divisionen baserad på Rissala flygbas i Kuopio.

TEXT: Josefine Owetz

»En sån här övning lär oss att hantera olika friktioner«

➤ Vad var divisionens uppgift i Ruska 19?

– Målsättningarna var att på kort tid flytta hela F 21:s kontingent från Kallax till Kuopio, detta utan större friktioner och på plats snabbt upprätta förbandet och ingå i det finska luftförsvaret. Uppgiften väl i Kuopio var att försvara det luftrum som övningen utspelade sig i, tillsammans med, och under taktisk ledning av, det finska flygvapnet.

Fokuserade ni på någon särskild förmåga under övningen?

– I första hand luftförsvaret med

sekundär uppgift markmålsbekämpning. I sammanhanget att deployera förbandet och på kort tid kunna verka är i sig en förmåga och det var en stor målsättning för krigsförbandet. Finska flygvapnet hade redan övat några dagar och hade därmed redan ett tempo som vi fick anpassa oss efter. Det var mycket nyttigt och lärorikt. Hur mycket vi än förbereder oss träffas man alltid av verkligheten väl på plats. Det handlar mer att öva på att anpassa sig efter den verklighet som råder för den unika basen och platsen än att

tro att nästa gång har vi lärt oss allt. En sån här övning lär oss att hantera och arbeta med många olika friktioner som påverkar vår förmåga på olika sätt.

Hur ser divisionens verksamhet ut framöver?

–Vi har tre huvuduppgifter att lösa. Det är flygvapenchefens grundoperationsplan (GROP), utbildning av personal och att utveckla krigsförbandet, och med den prioritetsordningen. Över tid tar de dock olika mycket resurser. GROP och incidentberedskap ska vi alltid lösa när vi väl har den

uppgiften. Utbildning av personal är där vi under senare år har lagt störst andel tid och resurser och så ska det vara. Dock kommer vi under nästa år ha färre piloter som skall utbildas och vi kommer då lägga större del av tid på utveckling av krigsförbandet. Det innebär mer avancerade övningar, högre hotnivåer och mer krävande stridsmiljöer. Till viss del ska vi även utveckla delar av förmågor. Samtidigt ser vi fram emot att vi får ytterligare mission support-personal som skall utbildas till divisionen och krigsförbandet.

Foto: Jesper Sundström/Försvarsmakten

»Försvarmaktens chefer har ett bra ledarskap!«

Med anledning av de debattinlägg som publicerats i de senaste numren av Officerstidningen kring ledarskapet i Försvarmakten skriver nu Ledningsstabens personalavdelning på Högkvarteret om sin syn på frågan, och vad årets FM Vind-resultat visar.

Försvarmaktens årliga medarbetarenkät, FM Vind är levererad. Årets resultat är sammantaget mycket positivt och visar att den sedan tre år positiva utvecklingen fortsätter. Det innebär dock inte att vi kan eller ska slå oss till ro. I vår verksamhet prövas ledarskapet varje dag, ofta i en miljö där vi ska kunna vara bättre än den motståndare vi förväntas möta. Resultatet visar att chefer i Försvarmakten har ett gott och uppskattat ledarskap. Våra chefer möter och leder sin personal med respekt och hanterar ofta svåra avvägningar i komplexa situationer. De har många hänsyn att överväga och ta i beaktande i sina beslut. Därför är det glädjande att se att personalen har ett generellt högt förtroende för sina che-

fer och på det sätt som de leder verksamheten!

NÄR VI, MED stöd av konsultbyrå Vestra, jämför ledarskapsresultaten i FM Vind med andra medarbetarundersökningar, inom privat eller offentlig sektor ser vi att Försvarmakten sticker ut, vi ligger i genomsnitt 10 till 20 procentenheter högre i så gott som samtliga jämförbara ledarskapsfrågor. Att så många chefer, både som enskilda individer och som kollektiv, får ett så pass gott omdöme är oerhört glädjande och betryggande. Våra chefer är generellt bra på att skapa förtroendebaserade relationer, baserat på tillit och bemötande, vilket uppskattas av våra medarbetare. Det är dessutom en grundförutsättning för att utöva ledarskap i de situationer vi övar och står beredda inför.

Betyder det att samtliga medarbetare uppskattar sin närmaste chefs ledarskap? Nej, naturligtvis inte. I en så stor organisation som Försvarmakten finns undantag. Men med den stora mängd medarbetare (14921 svar) som har besvarat enkäten kan vi tryggt påstå att de allra flesta gör det. Värdet runt 75 betyder att svaren på en fråga

är koncentrerat runt fyra på en femgradig skala och totalomdömet för Försvarsmakten ligger på 77. För varje medarbetare som svarat två finns det fler än två som svarat fem.

TACK VARE FM VIND får vi bättre och bättre uppfattning om läget kring ovälkomna beteenden, ett område vi lägger ett stort fokus på. Glädjande är att de rapporterade sexuella trakasserierna minskar jämfört med 2018. Lika glädjande är det att vi nu börjar få en uppfattning om mörkertalet, det vill säga de som av någon anledning inte vill eller vågar svara på frågan och även att mörkertalet minskar något. Vi ser att de vanligaste typerna av ovälkommet beteende är att uppleva sig orättvist eller sämre behandlad, förminskad, orättvist kritiserad och osynliggjord. En möjlig delförklaring till detta skulle kunna vara att medarbetare emellanåt hamnar i situationer där det inte är självklart att beslut blir precis så som de själva har önskat sig. Den gemensamma verksamhetens nytta behöver ibland gå före. Det goda ledarskapet har i dessa stunder haft några gemensamma kännetecken: löpande dialog, inte bara en gång per år utan ofta, tydlighet kring vad som är verksamhetens behov och chefer som är bra på att skilja mellan sak och person.

VAD SOM OCKSÅ framkommer i undersökningen är att det ungefär i lika stor utsträckning är chefer som det är kollegor som står för ett ovälkommet beteende vilket leder fram till att fokus också måste läggas

på medarbetarskapet. För att minska förekomsten av ovälkommet beteende måste varje chef och medarbetare jobba mer aktivt. Det är vårt gemensamma ansvar att skapa den kultur där alla kan gå till jobbet och känna att deras arbetsplats är en arbetsplats där de vill och får vara en del av gemenskapen utan att känna sig förminskade, osynliggjorda eller mindre värda. Chefer har en särskild roll i detta. Det är chefer som arbetsleder verksamheten och kan avsätta tid för förebyggande åtgärder, gemensamma samlingar och egenkontroll. Det är chefen som uttalar och leder verksamheten utifrån sina prioriteringar av vad som är viktigt. Chefer har ett utredningsansvar vid förekomsten av ovälkomna beteenden, men det är också chefen som har ansvaret för gruppens fortsatta arbetsmiljö och hälsa, det vill säga hur vi omhändertar gruppen efter en incident. Det är chefer som har den ibland otacksamma uppgiften att förklara och försvara ledningsbeslut som är obekväma. Men man kan inte bortse från att även medarbetare har ett ansvar.

ATT VARA CHEF är inte alltid lätt, men ur ett Försvarsmaktsperspektiv ser vi att våra chefer gör sitt jobb med ett högt förtroendekapital i behåll. Grunden ligger i ett utvecklande ledarskap med uppdragstaktik och ansvarskultur som ledningsfilosofi. Vi tar ut chefer till utbildning efter systematik där vi anstränger oss för att bland annat granska ledarkriterier och värdegrund. För att stärka Försvarsmaktens chefer ytterligare inrättar vi nu ett myndighetsgemensamt verksamhetsstöd: utredningsstöd ovälkommet beteende (UOB), som uteslutande ska arbeta med

att utveckla Försvarsmaktens förmåga att omhänderta ovälkommet beteende.

Att behålla personalen och dess kompetens är viktigt! Just nu förbereder vi Försvarsmaktens årsredovisning för 2019 och vi kan konstatera att alla förband, skolor och centrum har jobbat och jobbar mycket målmedvetet med att minska avgångarna genom att träffa enskilda överenskommelser med yrkes-

» Våra chefer är generellt bra på att skapa förtroendebaserade relationer, baserat på tillit och bemötande, vilket uppskattas av våra medarbetare. «

officerare som haft och har möjlighet att gå i pension. Vidare har återanställningarna av yrkesofficerare ökat samtidigt som fler elever har antagits på officersprogrammet och specialistofficersutbildningen. Detta tillsammans med mycket låga avgångar har bidragit till att vända den tidigare nedåtgående trenden. Måhända är vändningen inte signifikant men den uppfattas. Avgångar på egen begäran är mycket låga, 2,3 procent¹, vilket kan jämföras med snittet för statlig sektor som är 6,3 procent.²

FÖRSVARSMAKTEN STÅR NU sannolikt inför en ny situation, en förändring som innebär tillväxt. En förändring som kräver såväl ett gott ledarskap från chefer som ett gott medarbetarskap. Redan nästan år ska Försvarsmakten genomföra grundutbildning med 5 000 förväntansfyllda ungdomar. Sammantaget ett välbehövligt tillskott av krigsförband men även en viktig del i den militära kompetensförsörjningen. De är våra framtida chefer och medarbetare! Det känns då bra att, med fakta som grund, veta att Försvarsmakten har bra och uppskattade chefer och att förtroendet för hur Försvarsmakten leds är väldigt högt.

God jul och gott nytt år!

HKV LEDS PERS
Ledningsstabens
personalavdelning
på Högkvarteret

1. FM Årsredovisning 2018 yrkesofficerare. Preliminära siffror för 2019 cirka 2,1 %.

2. Nyckeltalsinstitutet 2018 Lång- och korttidssjukfrånvaro samt avgångar.

Vad tycker du? Skriv en insändare!

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till info@officersforbundet.se.

»Hög tid att koppla ihop Försvarsmaktens olika delar«

FÖRSVARSDEBATTEN TENDERAR ATT ofta avhandla de stora frågorna så som stora materielprojekt i form av flygplan, fartyg och fordon. Vi debatterar personalförsörjning och fördelarna med ett medlemskap i Nato. Bra och viktiga frågor, men allt för sällan debatteras de mindre frågorna, hur vi genom smarta och kostnadseffektiva lösningar kan skapa ökad försvarsförmåga!

Det senare är en fråga som jag anser att ett litet militärt allianslöst land med begränsad försvarsekonomi ständigt måste ställa sig. Ett område där det finns utvecklingspotential för att skapa synergieffekter med våra befintliga system är inom samband- och ledningssystemområdet.

ETT MODEORD i sammanhanget är "system i samverkan" som i grunden handlar om att dela information mellan ledningsplatser, fartyg, flygplan och markförband för att uppnå en högre effekt. För detta krävs att de olika ledningssystemen kan "prata" med varandra och att information kan delas såväl inom som mellan försvarsgrenarna. De som har varit med ett tag känner igen tankarna från projekt NBF (nätverksbaserat försvar), något som nuvarande försvarsberedning i rapporten "Värnkraft" konstaterar var före sin tid, präglades av teknikoptimism och som inte gav resultat motsvarande projektkostnaderna.

Men den allmänna teknikutvecklingen har gått snabbt framåt vilket sannolikt ger bättre förutsättningar idag än under tidiga 00-talet. Försvarsberedningen anför att Försvarsmakten under den kommande försvarsbeslutsperioden ska kunna skapa systemsamverkan mellan förband genom standardiserade sambandslänkar och anpassningar av befintliga ledningssystem. Något som bör leda till att huvuddelen av

Försvarsmaktens förband ska kunna dela lägesbild och kommunicera med varandra. Självklarheter anser många, men i det här fallet skiljer sig Sverige inte nämnvärt från våra grannländer som har motsvarande problem.

FÖR MARINENS DEL finns ett behov av att ta del av information från våra flygande plattformar. Arbetet inom detta området har tagit stora steg framåt, men mer finns att göra. Ett exempel på "hack i skivan" i detta avseende är vår kvalificerade sjöoperativa helikopter 14. Officerstidningen (2/2016)

» All information som är avgörande för framgång i striden finns idag i olika system inom Försvarsmakten. Kan dessa knytas ihop genom smarta lösningar kan vi förhoppningsvis med begränsade ekonomiska åtaganden skapa förutsättningar för att 1+1=3.«

beskrev problemen med avsaknad av datalänk för att kunna kommunicera krypterat med marinens fartyg. En taktisk datalänk krävs för att snabbt och effektivt kunna överföra måldata från helikopterns sonar, samt för att snabbt överföra

fartygskon detekterade av helikopterns radar på stora avstånd. Avsaknaden av datalänk på helikopter 14 kan liknas med att köpa den absolut senaste modellen av en iPhone, men att välja bort sim-kort och wifi-uppkoppling. Det blir således svårt att utnyttja den nya telefonens fulla potential och alla dess fantastiska funktioner om den inte är uppkopplad mot omvärlden.

ALL INFORMATION SOM är avgörande för framgång i striden finns idag i olika system inom Försvarsmakten. Kan dessa knytas ihop genom smarta lösningar kan vi förhoppningsvis med begränsade ekonomiska åtaganden skapa förutsättningar för att 1+1=3, med en ökad försvarsförmåga som följd. ●

Niklas Wiklund

Niklas Wiklund,
är officer och försvarsskribent. Han har under
närmare tio år drivit försvarsbloggen "Skipper"

BOKTIPS:

»The Russian Understanding of War«

➔ IDEN NYUTKOMNA boken "The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace" analyserar Oscar Jonsson utvecklingen inom ryskt militärt tänkande från Sovjetunionen till idag, med ett speciellt fokus på icke-militära medel, som informationskrigföring och politisk subversion.

Oscar Jonsson är vikarierande chef för tankesmedjan Frivärld och associerad forskare vid För-

svarshögskolan. Han har tidigare gästföreläst vid UC Berkeley och jobbat vid Försvarmaktens Högkvarter och EU:s institut för säkerhetspolitiska studier. Jonsson har disputerat i krigsvetenskap vid Department of War Studies, King's College London. Avhandlingen omarbetades senare till boken "The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace" som är utgiven av Georgetown University Press. ●

Valpboom på Försvarmaktens hundtjänstenhet

Hundnosen är en viktig sensor och tjänstehundar hjälper Försvarmaktens personal med allt från patrullering till att leta efter minor, explosiva varor, narkotika eller försvunna personer. Försvarmaktens hundtjänstenhet är en del av Livgardet och föder upp och tränar hundar till förbanden. Varje år föds 35-40 schäferkullar på hundavelsstationen i Sollefteå och av dessa väljs ett antal hundar ut för att tränas till att bli lämpliga tjänstehundar i Försvarmakten eller hos Polisen.

På hundtjänstenhetens Instagramkonto får följarna en inblick i hur verksamheten ser ut på avels-, hund- och utbildningsavdelningen. I Sollefteå har det den senaste tiden varit valpboom och valpar från flera olika kullar, bland annat Försvarmaktens Morrans och Lalas, har förgyllt flödet med en sötchock.

YOUTUBE:

Samtal med Lena Hallin

● Försvarshögskolans studentkår och Folk och Förvar anordnade i slutet av oktober ett samtal med generalmajor Lena Hallin, chef för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must. Hallin fick bland annat frågor om de utmaningar Sveriges utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik står inför.

Samtalet leddes av Elin Liljenbladh, utbildningsansvarig och programansvarig för unga, fred och säkerhet på Folk och Förvar. Samtalet finns att se i efterhand på Folk och Förvars Youtube-kanal.

TWITTER:

● Även på försvarstwitter märks det att det lackar mot jul. Inte minst när det kommer till pepparkaksformar och julpynt.

LYSSNINGSTIPS:

● "Höjd beredskap" är en ny podcast från Aftonbladet Ledare om säkerhetspolitik, totalförvar och krishantering. I podden kommer flera kända röster från den svenska försvarsdebatten återkommande att höras, bland annat Johan Wiktorin, omvärldsanalytiker, Amanda Wollstad, chefredaktör för Svensk tidskrift, och Annika Nordgren Christensen, försvarspolitisk expert.

FACEBOOK:

● Den 10 december genomförde flygflottiljerna F 21 och F 7 traditionsenliga julgransflygningar över delar av landet. Även Första ubåtsflottiljen uppmärksammade den annalkande julen – genom att lägga upp en bild på ubåtar i julgransformation. "Verkligen effektivt, julstämning direkt!", skriver en i kommentarstråden.

Medlemsstatistik, 31/10 2019

Officerare.....	6 634 (-22)
Specialistofficerare.....	2 565 (+413)
Soldater och sjömän.....	3 937 (-439)
Övriga	355 (+-0)
Studenter.....	577 (+-0)
Summa.....	14 068

Foto: Anders Wiklund / TT

Överbefälhavare Micael Bydén vid en pressträff på Högkvarteret om Försvarsmaktens analys av försvarsberedningens förslag.

Lönerna

Pengar till personalen saknas - fortfarande

Den 15 november överlämnade Försvarsmakten sin analys av Försvarsberedningens rapport. I samband med detta gick förbundet ut med sin syn på analysen. Vi anser att Försvarsmakten, återigen, låter bli att ta ekonomisk höjd för nödvändiga justeringar av den militära personalens löneläge. Här följer Officersförbundets uttalande i sin helhet.

FÖRSVARSMAKTEN MISSAR återigen tillfället att för politiken uttrycka det skriande behovet av reella personalsatsningar. Officersförbundet bedömer behovet av personalsatsningar till minst två miljarder kronor under kommande försvarsbeslutsperiod. Det är

därmed avsevärt mer omfattande delar av Försvarsberedningens förslag som behöver förskjutas, reduceras eller helt utgå än vad Försvarsmakten redovisar.

– Att börja bygga upp en större Försvarsmakt medför oerhört stora utmaningar utifrån rådande personalläge. I dag saknas

Lars Fresker

officerare, specialistofficerare, soldater och sjömän på i stort sett varenda förband i hela Försvarsmakten. Det

måste bli mer attraktivt att söka sig till, men framförallt stanna i, Försvarsmakten. Därför är det beklagligt att Försvarsmakten inte tydligare understryker behovet av pengar till reella lönesatsningar, säger Lars Fresker, Officersförbundets förbundsordförande.

IFÖRSVARBEREDNINGENS RAPPORT påpekas på flera ställen frågan om den militära personalens

»I dag saknas officerare, specialistofficerare, soldater och sjömän på i stort sett varenda förband i hela Försvarsmakten.«

löner och villkor, och behov av att se över dessa för att säkra personalförsörjningen. Även Försvarsmakten trycker i sitt nu överlämnade underlag på att tillgången på den militära personalen inte kommer att motsvara behovet. Vidare räknar Försvarsmakten upp en serie åtgärder man har vidtagit, men ingenstans redovisas åtgärder för hur man har hanterat eller avser att hantera de behov som såväl Försvarsberedningen som Officersförbundet pekat på rörande den militära personalens lönestruktur.

Officersförbundet har tidigare konstaterat att Försvarsmakten sedan 2017 som minst behövt skjuta till 325 miljoner kronor årligen för att kunna åstadkomma en relevant lönestruktur för att kunna attrahera och behålla sin militära personal.

DETTA GERSAMMANTAGET ett redovisat behov i perioden 2021 till 2025 om drygt två miljarder. Pengar som Officersförbundet menar behövs för att Försvarsmakten ska kunna trygga en stabil och långsiktig personalförsörjning av den militära personalen, en förutsättning för verksamheten och inte minst för att kunna tillväxa i den takt som nu är aktuell. ●

Läs även nyhetsartikel på sidan 12 samt Lars Freskers ledare på sidan 3.

Rekrytering till HMS Frivakten

Du är välkommen att ansöka om medlemskap i HMS Frivakten – en förening för pensionerade sjöofficerare. Du ska ha tjänstgjort i Stockholmsflottan för att kunna ansöka om medlemskap.

Du är även välkommen att ansöka om medlemskap i HMS Frivakten det år du fyller 59 år.

Syftet med HMS Frivakten är att få träffa gamla kollegor under gemytliga former fyra till fem gånger om året. Vi håller våra möten huvudsakligen i Västerhaninge och Drottning Victorias Örlogshem.

För mer information kontakta ordförande Roland Ekstrand Mobil: 070-541 00 16, E-post: roland.ekstrand.54@gmail.com

Kurskatalog 2020

Officersförbundets samtliga kurser och utbildningar för år 2020 finns nu tillgängliga i den nya kurskatalogen. För vissa kurser och konferenser i början av året är sista anmälningsdatum nära, så besök officersforbundet.se/kurser och anmäl dig för att säkra din plats!

Pension

Nya regler för uttag av pension

Delvis nya regler för uttag av tjänstepension börjar gälla från 1 oktober 2020.

ÄNDRINGARNA GÄLLER endast uttag av så kallad premiebestämd ålderspension, så som exempelvis KÅPAN och individuell ålderspension. De berör därför inte exempelvis den särskilda tjänstepensionsdel som yrkesofficerare får ut mellan 61-65 års ålder.

– Ändringarna innebär att du själv måste anmäla till det bolag som förvaltar dina pengar när du vill få dina premiebestämda tjänstepensioner utbetalda. I dag börjar många bolag automatiskt att betala ut pensionen från 65 års ålder. Anmäler du inte önskemål om uttag kommer heller ingen utbetalning att ske, säger Conny Jansson, ombudsman och Officersförbundets pensionsexpert.

Alla premiebestämda tjänstepensionsdelar

Conny Jansson

kommer dessutom utbetalas med livslång fördelning av kapitalet, om du själv inte aktivt väljer att få dem utbetalda temporärt. För KÅPAN och KÅPAN extra kommer det fortsatt att vara möjligt med så pass kort utbetalningstid som 5 år.

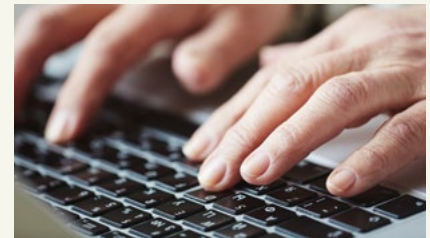
Gällande den individuella ålderspensionsdelen (den del du själv kunnat välja förvaltare för) kommer de förändrade reglerna innebära att den kan tas ut temporärt med den kortaste utbetalningstiden på 10 år.

REGLERNA GÄLLER som sagt från och med 1 oktober 2020. Det är första uttagsmånaden som styr, så pension som börjat tas ut före det aktuella datumet omfattas inte av de nya reglerna.

Du kan läsa mer om de förändrade uttagsreglerna på Offentliganställdas Förhandlingsråds (OFR) webbplats, www.ofr.se ●

E-post och OF Ä medlemsregister

Du medlem i OF Ä som till senaste höstmötet fick kallelse medelst brev. Fortsättningsvis skickas personlig kallelse endast till de medlemmar som i medlemsregistret har en e-postadress. Om du i fortsättningen vill ha en personlig kallelse till OF Ä aktiviteter, skicka namn, personnummer och aktuell e-postadress till ofa@officersforbundet.se, så kommer vi att uppdatera ditt "Mitt konto" i medlemsregistret på officersförbundets hemsida. Tyvärr kan du för närvarande inte själv uppdatera dina uppgifter.

Konferens

Viktig facklig mötesplats

Den 25-26 november samlades ett 80-tal av Officersförbundets förtroendevalda och skyddsombud för årets sista avtalskonferens.

AVTALSKONFERENSERNA HÅLLS tre gånger årligen och är ett tillfälle för förbundets representanter runtom i landet att samlas, informera sig om viktiga frågor och utbyta erfarenheter. Vanligtvis är det representanter ur lokalföreningarnas styrelser och fackliga förtroendemän som konferenserna främst vänder sig till, men denna gång var konferensen även öppen för alla våra skyddsombud. Fokus var således stort på arbetsmiljöfrågor, och en av konferensens huvudtalare var Försvarsmaktens huvudskyddsombud Stefan Nilsson.

Tidpunkter för nästa års avtalskonferenser

är nu beslutade och för dig som fackligt förtroendevald går det redan i dag att anmäla sitt intresse för deltagande. Detta gör du på vår webbplats under fliken "kurser". Så ta chansen att träffa dina fackliga kollegor från hela landet – anmäl dig till våra avtalskonferenser 2020 redan nu! ●

Nominera till förbundets stipendium

Känner du någon som gör ett gott fackligt arbete? Officersförbundets stipendium är till för att uppmärksamma just detta. Enligt stadgarna ska stipendiet uppmärksamma gott fackligt ledarskap, premiera goda prestationer samt stimulera engagemanget för yrkesfrågorna. Nominerad får inte vara ledamot/suppleant i Officersförbundets styrelse eller tidigare erhållit stipendium. Stipendiet delas ut under högtidliga former vid någon av Officersförbundets sammankomster under Förbundsmötesperioden.

Nomineringen, med tillhörande motivering, skickar du till ordförande i Stipendiestiftelsen, klas.hellstrom@officersforbundet.se

Välkommen med din nominering!

OFFICERSFÖRBUNDET

Förbundsnytt

Senaste nytt från Officersförbundet

Julöppet

Under jul- och nyårshelgerna har Officersförbundets kansli öppet som vanligt samtliga dagar förutom de röda -julafton, juldagen, annandagen samt nyårsdagen. Dessa dagar är kansliet stängt.

Förbundsmöte

Förbundsmöte 2020 - nu börjar arbetet

I november 2020 genomförs Officersförbundets förbundsmöte. Mötet hålls vart tredje år, samlar representanter från samtliga lokalföreningar och är förbundets högsta beslutande organ.

ETT AV FÖRBUNDSMÖTETS viktigaste uppdrag är att utse ledamöter till förbundsstyrelsen. Förbundets valberedning har därför nyligen skickat ut sin första begäran om kandidatnomineringar till samtliga lokalföreningar. Nomineringsarbetet kommer att löpa på hela vägen fram till förbundsmötet, men vi vill passa på att uppmärksamma såväl lokalföreningar som enskilda medlemmar på hur viktigt det är att redan

nu påbörja arbetet med att ta fram förslag på framtida styrelseledamöter. Har du till exempel som enskild medlem en idé om någon som du tycker skulle passa i förbundsstyrelsen, kanske du själv – kontakta din lokalförening och ge dem namnförslag och motivering.

Här på Förbundsnytt kommer vi under nästa år att löpande informera om arbetet inför förbundsmötet – hur man skriver motioner, mer information om nomineringsprocessen och så vidare. Så håll utkik. Förbundsmötet är förbundets viktigaste institution, så vill du vara med och påverka vilka frågor Officersförbundet ska driva i framtiden – engagera och informera dig om Förbundsmöte 2020! ●

Celebert besök på OF Å:s höstmöte

I mitten av november höll OF Å sitt årliga höstmöte. Mötet toppades med besök och föredrag av MSB:s generaldirektör Dan Eliasson.

OF Å är Officersförbundets förening för pensionerade, tidigare aktiva medlemmar. Föreningen har runt 1000 medlemmar. Höstmötet hölls i Militärsällskapets lokaler i Stockholm och samlade ett 40-tal deltagare. Dan Eliasson, generaldirektör för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) var hedersgäst och höll ett mycket uppskattat föredrag. Ledningen för OF Å vill med denna text rikta ett varmt tack till såväl Dan Eliasson för ett utmärkt föredrag, som till mötesdeltagarna för deras engagemang och intressanta frågeställningar. Ett mer omfattande referat av Dan Eliassons föredrag finns publicerat på Officersförbundets webbplats, officersforbundet.se/nyheter.

Försäkring

Livförsäkring - vem är din förmånstagare?

En livförsäkring är en extra ekonomisk trygghet för framförallt dina närmaste om det värsta skulle inträffa. Men det är viktigt att hålla koll på att pengarna verkligen hamnar rätt.

OFFICERSFÖRBUNDETS grupp-försäkring flyttade för två år sedan från Länsförsäkringar till If. Hade du hos Länsförsäkringar ett så kallat för-

månstagarförordnande, det vill säga en instruktion om till vem din premie utfaller om du avlider, kan det vara läge att förnya den hos If om du är osäker på att det inte redan är gjort. Förordnandet hos Länsförsäkringar är nämligen ogiltigt.

Är du osäker på om du över huvud taget har skrivit ett förmånstagarförordnande – skriv ett nytt.

Likaså är det mycket viktigt att skriva ett nytt om man till exempel har bytt partner. Har du inte gjort det kommer din livförsäkring tillfälla din tidigare partner, vilket naturligtvis kan vara problematiskt.

DÅ DET VID årsskiftet är dags att förnya sina försäkringar har ni som är försäkrade genom officersförbundets grupp-försäkring nyligen blivit

kontaktade av If med uppmaningen att se över ert försäkringsskydd. Officersförbundet uppmanar er alla att ta tillfället i akt att se över hela ert försäkringsskydd. If har ett telefonnummer avsett enbart för Officersförbundets medlemmar dit du kan vända dig med frågor – 0770-82 00 01. Du kan även gör ändringar i dina försäkringar genom att logga in med BankID på if.se/officersforbundet. ●

H.M. Konungens Militärhospitals- och Medaljfonder

Militärhospitalfonden och Medaljfonden instiftades av Konung Karl XIV Johan och hade från början två olika syften. Militärhospitalfondens ändamål var att antingen instifta ett Militärhospital och/eller stödja bortgångna officerares änkor och barn. Medaljfonden hade som ändamål att ge officerare som erhållit medalj för tapperhet i krig, en årlig pension. I den mån det blev ett årligt överskott av Medaljfondens tillgångar, tillföll det Hospitalfonden. 1999 sammanslogs fonderna till H.M. Konungens Militärhospitals- och Medaljfonder.

Är du efterlevande maka/make eller barn till avliden yrkesofficer har du möjlighet att söka ekonomisk hjälp från H.M. Konungens Militärhospitals- och Medaljfonder.

Sökande ska vara ekonomiskt behövande, vilket normalt innebär en månadsinkomst som understiger 15 000 kronor per månad, och utan större förmögenhet. Den som söker kan dock äga bostadsrätt eller villa.

Ansökan ska ha inkommit senast 31 mars 2020. För mer information och ansökningsförfarande, se www.kungahuset.se/militarhospitalsfonden

Frågor kan besvaras av fondens sekreterare Kurt Svensson på
076-793 33 55 eller kurt.svensson@kungligastiftelser.se

Porträttet

Utan alla de som engagerar sig och arbetar så hårt för våra medlemmar är Officersförbundet ingenting. Med "Porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

Officeren, juristen, ombudsmannen - som förbundsdirektör kan Peter Löfvendahl kombinera sina tre expertisområden.

"Medlemmarna värda varje kamp"

I 16 år har Peter Löfvendahl innehaft Officersförbundets högsta och viktigaste tjänstemannaroll - förbundsdirektör. Men varken det militära eller fackliga engagemanget var egentligen självklart från början.

Text: Fredrik Hultgren Foto: Johan Alp

Skulle man skriva en lista över individer som verkligen betytt något för Officersförbundet, som gjort och fortfarande gör avtryck, skulle Peter Löfvendahls namn hamna högt, kanske till och med högst, på den listan. Under mer än två decennier finns knappt en enda facklig fråga eller större Försvarsmaktsförändring där Peter inte på ett eller annat sätt haft ett finger med i spelet.

Som förbundsdirektör är det Peter som leder och driver den professionella delen av förbundet - kansliet. Han har personalansvar för de 13 kanslimedarbetarna, är rådgivare åt förbundsstyrelsen och är förbundets representant i en mängd olika sammanhang. Enkelt förklarar är jobbet

som förbundsdirektör att vara vd, chefsjurist, utredare och personaldirektör - i en och samma roll.

PETER ÅTERKOMMER OFTA till att han i perioder jobbat "tjugofyrasju", det vill säga i princip dygnet runt sju dagar i veckan. När det under intervjun börjar framgå vad han faktiskt gör, hans ansvarsområden och arbetsbelastning, känns det snarare som att han jobbar 48 timmar om dygnet, tio dagar i veckan.

Förbundet strider ju för sina medlemmars rätt till god arbetsmiljö och schyssta villkor. Hur går den kampen ihop med din egen arbetsbelastning egentligen?

- Jag har nog ofta svårt att släppa taget, vägrar lämna saker halvfärdiga. Men den militära personalen är värd varje kamp. Då blir det kanske lite väl mycket jobb ibland, erkänner Peter.

Att dygnet inte har fler än 24 timmar känns ibland som något frustrerande för Peter. Men bördig från Gnosjöbygden i djupaste Småland, känns den strävsamma envisheten också som något mer eller mindre nedärvt. Att jobba hårt och länge verkar inte vara något som egentligen bekommer Peter särskilt mycket.

– Våra medlemmar kämpar på under ofta rätt stökiga förhållanden och om inte vi finns där för dem, då finns ingen som ser till att de får schyssta förutsättningar och villkor för att utföra sina för Sverige så oerhört viktiga jobb, sammanfattar han drivkrafterna för sin egen arbetsinsats.

MEN ATTHAN själv blev militär, och sedan fick en facklig karriär, var långt ifrån självklart.

– När det gäller det fackliga var jag nog egentligen ideologiskt ganska främmande för ett sådant engagemang från början. Jag var politiskt engagerad lokalt, men inte åt det fackliga hållet. Sedan kommer jag från en småländsk småföretagar-släkt där företagandets frågor stod högt på dagordningen.

Men väl i det militära gick Peter med i förbundet redan på OHS, och det dröjde inte länge innan han var djupt engagerad i den lokala föreningen. Ganska snabbt blev han lokalordförande.

– Väl på plats som officer insåg jag att det var många fackliga frågor som diskuterades i befälsrummet. Började inse att man måste engagera sig för att få till förändring. En drivkraft var också att jag upplevde att det fanns mycket att ta tag i, jag såg många exempel på både orättvisa och dubbla budskap från arbetsgivarhållet.

När Peter ryckte in, som sambandsgruppschef på A6 i Jönköping år 1981, hade han som sagt ingen tanke på en militär karriär. Planen var egentligen att läsa till brandingenjör. Men när det var dags för muck var det ingen antagning till brandingenjörsutbildningen. Och eftersom Peter trivts under värnplikten och blivit uppmuntrad av sina befäl så sökte han och kom in på OHS.

– Jag tänkte att det kan bli en bra start. En bra utbildning och vettiga villkor under utbildningstiden. Jag var fortfarande inte säker på att det militära var min framtida karriär för evigt, men det var ett intressant erbjudande.

DET BLEVEN hel del år inom det militära skulle det visa sig. Då A6 i Jönköping lagts ner under tiden på OHS blev istället dåvarande A1 i Linköping Peters hemmaförband. Befattningar på förbandet varvades med vidareutbildning. Då, på 80-talet var det Krigshögskolans Allmänna och högre kurser på Karlberg och AIHS som gällde. Sedan Militärhögskolans allmänna kurs för att 1994 befordras till major.

Det har alltid funnit en vilja att vidga vyerna, lära sig mer. Så under sin förbandstid började Peter studera juridik vid sidan av det ordinarie jobbet. Samtidigt som det fackliga engagemanget som förtroendevald på hemmaförbandet växt sig starkt.

Heltidsjobb, heltidsstudier och fackliga uppdrag - hur orkade du med allting?

– Den där småländska envisheten gör sig väl gällande ibland. Men det är klart, det blev ju många långa dagar och nätter bitvis även på den tiden, säger Peter.

Jag har nog ofta svårt att släppa taget, vägrar lämna saker halvfärdiga. Men den militära personalen är värd varje kamp.»

I samband med att MHS-studierna avslutades kom erbjudandet om att ta en ombudsmannatjänst på förbundets kansli, något som passade bra in i livet just då. Så 1994 hängde Peter av sig uniformen, flyttade till Stockholm och blev facklig på heltid. Efter nio år som ombudsman kom erbjudandet om att ta över som förbundsdirektör, något han också accepterade. Valet att kliva upp som förbundsdirektör har han aldrig ångrat, men erkänner villigt att det ibland varit såväl tufft som ensamt ”på toppen”.

– Det är en hög arbetsbelastning, det är klart, och omfattningen på personalfrågorna var kanske inget jag var riktigt förberedd på. Vi har gått igenom många förändringar på kansliet sedan jag tog över, lite som Försvarsmakten i stort. När jag klev på som förbundsdirektör var vi över

20 anställda på kansliet, nu är vi 14. Samtidigt, här känner jag att jag verkligen kan kombinera alla de områden jag faktiskt behärskar och brinner för – det militära, juridiken och det fackliga.

25 år i förbundets tjänst, hur bibehåller man engagemanget så länge, hur orkar man vara kvar när man jobbar så intensivt som du uppenbarligen gör?

– Här ges jag tillfälle att jobba med helheten. Alltifrån vårt opinionsbildningsarbete där vi träffar regering och riksdag, ner till lokalfackliga frågor. Jag får jobba med oerhört skickliga och kunniga ombudsmän, kommunikatörer, journalister, administratörer och förtroendevalda. Var jag än skulle gå om jag bytte jobb skulle de aspekterna inte bli bättre. Och här är det våra medlemmar vi jobbar för, en grupp som sannerligen är värd att kämpa och engagera sig för. I så måtto har jag världens bästa jobb! ●

Peter i samtal med kansliets administrativt ansvariga, Marie Eriksson.

Peter Löfvendahl

Ålder: 58 år

Fackligt uppdrag:

Förbundsdirektör

Bakgrund i korthet:

Artilleriofficer med majors grad. Utbildad jurist. Ledamots- och ordförandeuppdrag i lokalförening, ombudsman på Officersförbundet sedan 1994.

Familj: Fru och två vuxna barn.

Bor: I Bromma Kyrka utanför Stockholm.

Född och uppvuxen i Reftele i Småland

På fritiden: Passionerad bilsportsentusiast, en hel del träning samt det nybyggda fritidshuset i Östergötland.

OFFICERSFÖRBUNDET

Fråga förbundet

Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

Har du en fråga?

Maila våra experter:

kansliet@officersforbundet.se

Foto: iStock

Ersättning för boende i jourrum?

I våra avtal finns det ju ersättning för enklare boende än standard, som då gäller vid resor. Vad gäller vid jour på hemmaförbundet? Vi bor i ett rum med säng, men dusch och toalett i korridoren som delas med 4 andra rum.

Det finns ingen ersättning för boende i jourrum förutom själva jourersättningen.

Dock ska jourrummet fylla kraven enligt Arbetsmiljöverkets före-

skrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2), samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna. Där står följande:

109 §: För arbetstagare som har jourtjänst ska det finnas ett jourrum. Rummet ska ligga så nära huvudarbetsplatsen för jourtjänsten som det är praktiskt möjligt.

110 §: Jourrum ska vara ostört placerade samt ha sådan storlek och inredning att arbetstagare får erforderlig vila. De ska vara utförda som enkelrum. I närheten av

jourrum ska det finnas möjlighet att värma och äta mat. Toalett och dusch ska finnas nära rummet.

Följande råd/kommentarer finns också:

Till 109 §: Jourtid enligt arbetstidslagen är tid då arbetstagaren står till förfogande på arbetsstället för att vid behov utföra arbete.

Till 110 §: Inredningen kan lämpligen vara säng, sängutrustning, garderob eller klädskap, stol, bord, tak- och sängbelysning och spegel.

**Patrik Larsson,
ombudsman**

»I närheten av jourrum ska det finnas möjlighet att värma och äta mat.«

Läkarbesök på arbetstid

Jag har fått en läkartid mitt på dagen en vanlig arbetsdag. Min chef är inte överförtjust i att jag behöver vara borta, men det är ett viktigt besök för mig. Har jag rätt till läkarbesök på arbetstid?

Läkarbesök bör ske utanför arbetstiden men om det behöver ske under arbetstid har du rätt att vara ledig utan löneavdrag. Skäl kan vara att besöket behöver ske i närtid och att läkaren inte har någon tid när du är planerat ledig. Regeln finns i Villkorsavtalet kapitel 9, 1§.

Elina Meyer, ombudsman

Hur tecknar jag juristförsäkring?

Jag fick ett brev från Officersförbundet om en ny medlemsförsäkring. Jag har dessvärre slarvat bort brevet. Hur gör jag om jag är intresserad och vill veta mer?

Det stämmer att du genom ditt medlemskap kan teckna en förmånlig juristförsäkring hos Folksam. Genom den

får du bland annat tillgång till kvalificerad juridisk rådgivning. Tecknar du den innan årsskiftet slipper du karenstiden, det vill säga den börjar gälla direkt. Du får mer information och tecknar försäkringen på folksam.se/officersforbundet.

**Fredrik Hultgren,
kommunikationschef**

Och till sist, en uppmaning!

Betalar du din medlemsavgift med pappersfaktura? Sluta med det! Om du byter till autogiro eller e-faktura sparar du tio kronor i månaden i faktureringsavgift. Du riskerar inte heller att missa en betalning och i värsta fall uteslutas. Autogiro eller e-faktura anmäler du via din internetbank.

Kansliet:

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,
Fredrik Norén, Elina Meyer,
Martin Sachs

Medlemsservice:

Carina Viklund

Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

Kommunikationschef:

Fredrik Hultgren

Kommunikatör:

Jennie Timgren

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer:

Jonas Holmgren, Hampe Klein

Adress:

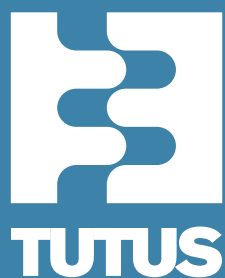
Officersförbundet
Box 5338 102 47 Stockholm

Telefon: 08-440 83 30

Web: www.officersforbundet.se

E-post:

kansliet@officersforbundet.se

I nationens tjänst.

För skydd av hemliga och sekretessbelagda uppgifter.

VPN och brand-
väggar

Säker krypterad
smartphone

Kryptering av filer
och kataloger

Svensk säkerhetsteknologi, godkänd på nivån Restricted.

+46 8 551 102 30, info@tutus.se, www.tutus.se

Patria

PATRIA NEMO NAVY - GAME CHANGER ON BOARD

For joint operations protecting the territorial integrity.

